Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
EVGENI TANCHEV
της 24ης Σεπτεμβρίου 2019[1]

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-558/18 και C-563/18

Miasto Łowicz
κατά
Skarb Państwa – Wojewoda Łódzki (C-558/18),
παρισταμένων των:
Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową
(αρχικώς Prokuratura Regionalna w Łodzi),
Rzecznik Praw Obywatelskich
[αίτηση του Sąd Okręgowy w Łodzi (πρωτοδικείου Łódź, Πολωνία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]
και
Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową
(αρχικώς Prokuratura Okręgowa w Płocku)
κατά
VX,
WW,
XV (C-563/18)

[αίτηση του Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείου Βαρσοβίας, Πολωνία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Παραδεκτό των ερωτημάτων – Κράτος δικαίου – Άρθρο 2 ΣΕΕ – Άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ – Αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας – Αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας – Εθνικά μέτρα με τα οποία θεσπίζεται καθεστώς πειθαρχικής διαδικασίας κατά δικαστών»

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

I. Εισαγωγή

1. Οι υπό κρίση υποθέσεις είναι οι τέταρτες σε μια σειρά προτάσεων που ανέπτυξα[2] σχετικά με τη μεταρρύθμιση του πολωνικού δικαστικού συστήματος μέσω μέτρων τα οποία ελήφθησαν το 2017 και περιέχονται στην αιτιολογημένη πρόταση της Επιτροπής που εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, ΣΕΕ σχετικά με το κράτος δικαίου στην Πολωνία[3]. Οι αλλαγές που επήλθαν στη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους και έχουν επιπτώσεις στην ανεξαρτησία του πολωνικού δικαστικού σώματος, δέχθηκαν αξιοσημείωτη κριτική σε διεθνές επίπεδο[4] και αποτέλεσαν επίσης το αντικείμενο διαφόρων υποθέσεων που απασχόλησαν το Δικαστήριο[5].

2. Στις υπό κρίση υποθέσεις, το Sąd Okręgowy w Łodzi (πρωτοδικείο Łódź, Πολωνία) και το Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείο Βαρσοβίας, Πολωνία) ζητούν από το Δικαστήριο καθοδήγηση επί του ζητήματος αν το νέο καθεστώς για την κίνηση πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών στην Πολωνία πληροί τις απαιτήσεις περί δικαστικής ανεξαρτησίας κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, τούτο δε ενόψει, μεταξύ άλλων, του γεγονότος ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις περί παραπομπής, ο Υπουργός Δικαιοσύνης έχει αποκτήσει δυνατότητα ασκήσεως επιρροής στην κίνηση και τη διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας κατά δικαστών και οι νομοθετικές αρχές απέκτησαν δυνατότητα ασκήσεως επιρροής στην επιλογή της συνθέσεως του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου), ήτοι του οργάνου που είναι υπεύθυνο για την επιλογή του συνόλου των δικαστών που μπορούν να διοριστούν στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το οποίο εξετάζει τις πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές.

2 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα E. Tanchev στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:325) με αντικείμενο τη μείωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδοτήσεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τη χορήγηση στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της εξουσίας παρατάσεως της θητείας των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου· στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων) (C-192/18, EU:C:2019:529) σχετικά με την προβαλλόμενη διάκριση λόγω ηλικίας εξαιτίας της μειώσεως του ορίου ηλικίας συνταξιοδοτήσεως των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων, των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου και των εισαγγελέων σε διαφορετική ηλικία για τις γυναίκες από ότι για τους άνδρες και τη χορήγηση στον Υπουργό Δικαιοσύνης της εξουσίας παρατάσεως της θητείας των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων· και στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Α.Κ. κ.λπ. (ανεξαρτησία του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:551) σχετικά με την ανεξαρτησία του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου λαμβανομένων υπόψη των αλλαγών στον τρόπο με τον οποίο διορίζονται τα δικαστικά μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου.

3 Πρόταση αποφάσεως του Συμβουλίου για τη διαπίστωση της ύπαρξης σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβιάσεως του κράτους δικαίου από τη Δημοκρατία της Πολωνίας [COM(2017) 835 τελικό της 20ής Δεκεμβρίου 2017]. Στην αιτιολογημένη αυτή πρόταση, η Επιτροπή διατυπώνει τις ενστάσεις της ιδίως ως προς τα ακόλουθα μέτρα: 1) τον Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (νόμο για την τροποποίηση του νόμου περί της Εθνικής Σχολής Δικαστών και Εισαγγελέων, του νόμου περί του συστήματος οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων και ορισμένων άλλων νόμων) της 11ης Μαΐου 2017, (Dz. U. του 2017, θέση 1139, όπως τροποποιήθηκε)· 2) τον Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (νόμο για την τροποποίηση του νόμου περί του συστήματος οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων και ορισμένων άλλων νόμων) της 12ης Ιουλίου 2017, (Dz. U. του 2017, θέση 1452, όπως τροποποιήθηκε)· 3) τον Ustawa o Sądzie Najwyższym (νόμο περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου) της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2018, θέση 5, όπως τροποποιήθηκε)· και 4) τον Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (νόμο για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων) της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2018, θέση 3, όπως τροποποιήθηκε). Κατά κύριο λόγο, αντικείμενο των υπό κρίση υποθέσεων αποτελούν, μεταξύ άλλων, τα δύο αυτά τελευταία μέτρα.

4 Βλ., για παράδειγμα, τη γνωμοδότηση 904/2017, της 11ης Δεκεμβρίου 2017, επί του σχεδίου νόμου για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, επί του σχεδίου νόμου για την τροποποίηση του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου που εισηγήθηκε ο Πρόεδρος της Πολωνίας και του νόμου περί του συστήματος οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοκρατία μέσω του δικαίου (Επιτροπή της Βενετίας) (CDL-AD(2017)031)· την έκθεση του ειδικού εισηγητή του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την ανεξαρτησία των δικαστών και των δικηγόρων κατά την αποστολή του στην Πολωνία, της 5ης Απριλίου 2018, A/HRC/38/38/Add.1· τη γνωμοδότηση του γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) επί ορισμένων διατάξεων του σχεδίου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Πολωνίας (από τις 26 Σεπτεμβρίου 2017), της 13ης Νοεμβρίου 2017, JUD-POL/315/2017.

5 Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων που υποβλήθηκαν από το πολωνικό Ανώτατο Δικαστήριο (C-522/18, C-537/18, C-585/18, C-624/18, C-625/18, C-668/18, C-487/19 και C-508/19), το πολωνικό Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (C-824/18) και ιεραρχικά κατώτερα πολωνικά δικαστήρια (C-623/18), σε συνδυασμό με δύο προσφυγές λόγω παραβάσεως που ασκήθηκαν από την Επιτροπή κατά της Πολωνίας (C-619/18 και C-192/18). Στην απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531), όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι μέτρα με τα οποία μειώνεται το όριο της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου και παρέχεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας η εξουσία να παρατείνει τη θητεία των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι ασύμβατα με τις υποχρεώσεις που υπέχει η Πολωνία από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθόσον δεν συνάδουν με τις αρχές της μονιμότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών που προστατεύονται από το δίκαιο της Ένωσης.

3. Πέραν τούτου, τα αιτούντα δικαστήρια εκφράζουν, στις αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων, τον φόβο αντιποίνων αν δεν αποφανθούν υπέρ του Δημοσίου, ανησυχία η οποία απορρέει από την κατάχρηση της πειθαρχικής διαδικασίας δυνάμει του νέου καθεστώτος. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι οι δικαστές των αιτούντων δικαστηρίων αναφέρουν ότι κλήθηκαν να παράσχουν εξηγήσεις για τις αποφάσεις τους να υποβάλουν τις παρούσες αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων στο πλαίσιο διαδικασιών έρευνας οι οποίες κινήθηκαν μετά την υποβολή των εν λόγω αιτήσεων, καίτοι, εις βάρος των συγκεκριμένων δικαστών, δεν κινήθηκαν επισήμως πειθαρχικές διαδικασίες.

4. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγω είναι ότι οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στις υπό κρίση υποθέσεις είναι απαράδεκτες, καθόσον, κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εκδίδει συμβουλευτικές γνώμες επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων.

5. Πιο συγκεκριμένα, στις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως παρατίθενται ανεπαρκείς διευκρινίσεις, οι οποίες δεν συμπληρώνονται από τη δικογραφία στον βαθμό που απαιτείται, όσον αφορά τη σύνδεση μεταξύ των επίμαχων μέτρων του κράτους μέλους και των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, ήτοι, του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το οποίο παρέχει προστασία έναντι πολύ σοβαρών παραβιάσεων της δικαστικής ανεξαρτησίας[6], δεδομένου ότι επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να «προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης»[7].

6. Με άλλα λόγια, δεν πληρούνται οι απαιτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως που καθορίζονται στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, οι οποίες έχει επανειλημμένως κριθεί από το Δικαστήριο ότι πρέπει να τηρούνται απαρεγκλίτως[8]. Οι απαιτήσεις αυτές προβλέπονται επίσης από τις συστάσεις του Δικαστηρίου προς τα εθνικά δικαστήρια σχετικά με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων[9].

II. Νομικό πλαίσιο

A. Δίκαιο της Ένωσης

7. Το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.»

6 Βλ. σημεία 92 και 125 των παρουσών προτάσεων.

7 Όπως επισήμανα στις προτάσεις μου στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων) (C-192/18, EU:C:2019:529), παραπέμπω στον όρο «πραγματική δικαστική προστασία» συμμορφούμενος προς το γράμμα της αποδόσεως του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ στην αγγλική γλώσσα, αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διάταξη αυτή διασφαλίζει την «αποτελεσματική δικαστική προστασία». Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531, ιδίως σκέψεις 3, 48, 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία. Όπως αναφέρεται στην προμνημονευθείσα απόφαση, παρεμφερείς διατυπώσεις απαντούν και σε ορισμένες άλλες γλωσσικές αποδόσεις (βλ., για παράδειγμα, στα μαλτέζικα «protezzjoni legali effettiva» και «protezzjoni ġudizzjarja effettiva», στα πολωνικά «skutecznej ochrony prawnej» και «skutecznej ochrony sądowej»), σε σχέση με άλλες (βλ., για παράδειγμα, στα ολλανδικά «daadwerkelijke rechtsbescherming», στα γαλλικά «protection juridictionnelle effective» και στα ισπανικά «tutela judicial efectiva»).

8 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, σκέψη 19), και της 2ας Μαΐου 2019, Asendia Spain (C-259/18, EU:C:2019:346, σκέψη 19).

9 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Rittinger κ.λπ. (C-492/17, EU:C:2018:1019, σκέψη 38). Οι εν λόγω συστάσεις είναι δημοσιευμένες στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (ΕΕ 2018, C 257, σ. 1) (στο εξής: συστάσεις του Δικαστηρίου).

Β. Το πολωνικό δίκαιο

1. Ο νόμος του 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου

8. Το άρθρο 3 του Ustawa o Sądzie Najwyższym (νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου) της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2018, θέσεις 5, 650, 771, 847, 848, 1045 και 1443) (στο εξής: νόμος του 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 3 Απριλίου 2018, ορίζει ότι το Ανώτατο Δικαστήριο υποδιαιρείται σε διάφορα τμήματα, μεταξύ των οποίων και το Πειθαρχικό Συμβούλιο.

9. Το άρθρο 27 του νόμου του 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου ορίζει τα εξής:

«1. Στη δικαιοδοσία του πειθαρχικού τμήματος υπάγονται οι ακόλουθες υποθέσεις:

(1) πειθαρχικές υποθέσεις:

(a) υποθέσεις σχετικές με τους δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου,

(b) υποθέσεις εξεταζόμενες από το Ανώτατο Δικαστήριο σε σχέση με πειθαρχικές διαδικασίες που κινούνται δυνάμει των ακόλουθων νόμων:

[…]

– ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych [(Dz. U. του 2017, θέσεις 2243 και 2265 και του 2018, θέσεις 3 και 5) (νόμος της 21ης Αυγούστου 1997 περί οργανώσεως των στρατιωτικών δικαστηρίων)],

[…]

– ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych [νόμος της 27ης Ιουλίου 2001 περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων],

[…]

2. Το πειθαρχικό τμήμα απαρτίζεται από τα ακόλουθα υποτμήματα:

(1) πρώτο υποτμήμα·

(2) δεύτερο υποτμήμα·

3. Το πρώτο υποτμήμα επιλαμβάνεται, ειδικότερα, υποθέσεων:

(1) σχετικών με τους δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου·

(2) σχετικών με τους δικαστές και τους εισαγγελείς, οι οποίες αφορούν παραβάσεις πειθαρχικού χαρακτήρα που συνιστούν εκ προθέσεως παραπτώματα τα οποία διώκονται από την εισαγγελική αρχή καθώς και παραβάσεις που ορίζονται στην αγωγή που προβλέπεται στο άρθρο 97, παράγραφος 3.

4. Το δεύτερο υποτμήμα επιλαμβάνεται, ειδικότερα:

(1) προσφυγών κατά των αποφάσεων των πρωτοβάθμιων πειθαρχικών δικαστηρίων στις σχετικές με δικαστές και εισαγγελείς υποθέσεις, καθώς και κατά των αποφάσεων και διατάξεων που εμποδίζουν την έκδοση δικαστικής αποφάσεως·

(2) των αναιρέσεων που ασκούνται κατά πειθαρχικών αποφάσεων·

(3) των προσφυγών κατά των αποφάσεων του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου.»

10. Το άρθρο 29 του νόμου του 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου προβλέπει τα ακόλουθα:

«Οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου ορίζονται για την άσκηση των καθηκόντων τους από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας, κατόπιν προτάσεως του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου.»

2. Ο νόμος περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου (στο εξής: ΕΔΣ)

11. Κατά το άρθρο 3 του Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου) της 12ης Μαΐου 2011 (Dz. U. του 2018, θέσεις 389, 848 και 1045) (στο εξής: νόμος περί του ΕΔΣ):

«2. Επιπλέον, το Εθνικό Δικαστικό Συμβούλιο επιτελεί και άλλα καθήκοντα τα οποία καθορίζονται στον νόμο, ειδικότερα δε:

(4) εκλέγει τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και τους βοηθούς δικαστές, καθώς και τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των στρατιωτικών δικαστηρίων.»

12. Το άρθρο 7 του νόμου περί του ΕΔΣ ορίζει τα εξής:

«Ο πρώτος πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου καθώς και ο πρόεδρος του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου και ο Υπουργός Δικαιοσύνης διατελούν μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου για όσο χρονικό διάστημα ασκούν τα καθήκοντά τους.»

13. Το άρθρο 8 του νόμου περί του ΕΔΣ ορίζει τα εξής:

«1. Το πρόσωπο που ορίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας ασκεί τα καθήκοντά του στο Εθνικό Δικαστικό Συμβούλιο χωρίς χρονικό περιορισμό της θητείας του και μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή.

2. Η θητεία του προσώπου που ορίζει ο Πρόεδρος λήγει το αργότερο τρεις μήνες μετά τη λήξη της θητείας του Προέδρου ή αφότου η θέση του Προέδρου κατέστη κενή.»

14. Το άρθρο 9 του νόμου περί του ΕΔΣ έχει ως ακολούθως:

«1. Η Δίαιτα [το ιεραρχικά κατώτερο τμήμα του πολωνικού Κοινοβουλίου] εκλέγει, εκ των βουλευτών, τέσσερα μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου για θητεία τεσσάρων ετών.

2. Η Γερουσία [το ιεραρχικά ανώτερο τμήμα του πολωνικού Κοινοβουλίου] εκλέγει, εκ των γερουσιαστών, δύο μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου για θητεία τεσσάρων ετών.

3. Τα μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου που ορίζονται από τη Δίαιτα και τη Γερουσία ασκούν τα καθήκοντά τους έως την εκλογή νέων μελών.»

15. Το άρθρο 9a του νόμου περί του ΕΔΣ ορίζει τα εξής:

«1. Η Δίαιτα εκλέγει, εκ των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου, των τακτικών δικαστηρίων, των διοικητικών δικαστηρίων και των στρατιωτικών δικαστηρίων, δεκαπέντε μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου για κοινή θητεία διάρκειας τεσσάρων ετών.

2. Κατά την προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 εκλογή, η Δίαιτα λαμβάνει υπόψη, στο μέτρο του εφικτού, την αναγκαιότητα εκπροσωπήσεως στο Εθνικό Δικαστικό Συμβούλιο δικαστών προερχόμενων από διάφορα είδη δικαστηρίων και διάφορες βαθμίδες δικαιοδοσίας.

3. Η κοινή θητεία των νέων μελών του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, τα οποία εκλέγονται εκ των δικαστών, ξεκινά την επομένη της εκλογής τους. Τα μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου των οποίων η θητεία λήγει ασκούν τα καθήκοντά τους έως την ημέρα ενάρξεως της κοινής θητείας των νέων μελών του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου.»

16. Το άρθρο 11a του νόμου περί του ΕΔΣ ορίζει τα εξής:

«2. Δικαιούνται να προτείνουν υποψήφιο για τη θέση μέλους του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου οι ομάδες πολιτών οι οποίες αριθμούν τουλάχιστον: 1) δύο χιλιάδες πολίτες της Δημοκρατίας της Πολωνίας, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, διαθέτουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και απολαύουν των πολιτικών δικαιωμάτων τους, και 2) είκοσι πέντε δικαστές, εξαιρουμένων των συνταξιούχων δικαστών.»

17. Το άρθρο 11d του νόμου περί του ΕΔΣ προβλέπει περαιτέρω ότι:

«1. Ο πρόεδρος της Δίαιτας καλεί τις κοινοβουλευτικές ομάδες να του υποδείξουν, εντός προθεσμίας επτά ημερών, τους υποψηφίους για τις θέσεις των μελών του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου.

2. Κάθε κοινοβουλευτική ομάδα ορίζει, εκ των δικαστών των οποίων οι υποψηφιότητες προτάθηκαν βάσει του άρθρου 11a, μέγιστο αριθμό εννέα υποψηφίων για τις θέσεις του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου.

3. Εάν ο συνολικός αριθμός υποψηφίων που ορίζουν οι κοινοβουλευτικές ομάδες είναι κατώτερος των δεκαπέντε, το Προεδρείο της Δίαιτας ορίζει, εκ των προταθέντων βάσει του άρθρου 11a υποψηφίων, υποψηφίους μέχρι να καλυφθεί ο απαιτούμενος αριθμός των δεκαπέντε υποψηφίων.

4. Η αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή καταρτίζει κατάλογο των υποψηφίων, εκλέγοντας, εκ των υποψηφίων που ορίζονται βάσει των παραγράφων 2 και 3, δεκαπέντε υποψηφίους για τις θέσεις των μελών του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, υπό τον όρο ότι επιλέγεται τουλάχιστον ένας υποψήφιος ορισθείς από κάθε κοινοβουλευτική ομάδα, ενεργός εντός εξήντα ημερών από την πρώτη κοινοβουλευτική σύνοδο στην οποία πραγματοποιείται η επιλογή, εφόσον ο υποψήφιος αυτός ορίστηκε από ομάδα στο πλαίσιο του προβλεπόμενου στην παράγραφο 2 ορισμού.

5. Η Δίαιτα εκλέγει τα μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου για κοινή θητεία διάρκειας τεσσάρων ετών, κατά την πρώτη επόμενη σύνοδο, με πλειοψηφία των τριών πέμπτων των ψήφων, παρουσία τουλάχιστον του ημίσεος του νόμιμου αριθμού βουλευτών, ψηφίζοντας για τον προβλεπόμενο στην παράγραφο 4 κατάλογο υποψηφίων.

6. Σε περίπτωση μη εκλογής μελών του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου κατά την προβλεπόμενη στην παράγραφο 5 διαδικασία, η Δίαιτα εκλέγει τα μέλη του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου με απόλυτη πλειοψηφία, παρουσία τουλάχιστον του ημίσεος του νόμιμου αριθμού βουλευτών, ψηφίζοντας για τον προβλεπόμενο στην παράγραφο 4 κατάλογο υποψηφίων. […]»

3. Ο νόμος περί των τακτικών δικαστηρίων

18. Το άρθρο 22a του Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμου περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων) της 27ης Ιουλίου 2001 (Dz. U. του 2018, θέσεις 23, 3, 5, 106, 138, 771, 848, 1000, 1045 και 1443) (στο εξής: νόμος περί των τακτικών δικαστηρίων), ορίζει τα εξής:

«5. Ο δικαστής ή ο βοηθός δικαστής του οποίου τα καθήκοντα τροποποιήθηκαν, κατά τρόπο ώστε να τροποποιείται το εύρος των αρμοδιοτήτων του, ιδίως λόγω μεταθέσεως σε άλλο υποτμήμα του οικείου δικαστηρίου, δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του [ΕΔΣ] εντός προθεσμίας επτά ημερών από την ανάθεση των νέων αρμοδιοτήτων του. Δεν χωρεί άσκηση προσφυγής σε περίπτωση:

(1) μεταθέσεως σε υποτμήμα επιφορτισμένο με την εκδίκαση υποθέσεων που εμπίπτουν στον ίδιο τομέα·

(2) αναθέσεως αρμοδιοτήτων εντός του ίδιου υποτμήματος, δυνάμει κανόνων που ισχύουν για τους λοιπούς δικαστές και, ειδικότερα, σε περίπτωση ανακλήσεως της τοποθετήσεως σε τμήμα ή σε άλλον ειδικό σχηματισμό.

6. Η προβλεπόμενη στην παράγραφο 5 προσφυγή ασκείται μέσω του προέδρου του οικείου δικαστηρίου, ο οποίος ανέθεσε τα καθήκοντα που αποτελούν αντικείμενο της προσφυγής. Ο πρόεδρος κοινοποιεί την προσφυγή στο [ΕΔΣ] εντός προθεσμίας 14 ημερών από την παραλαβή της, λαμβάνοντας θέση επ' αυτής. Το [ΕΔΣ] εκδίδει απόφαση με την οποία κάνει δεκτή ή απορρίπτει την ασκηθείσα από τον δικαστή προσφυγή, λαμβανομένων υπόψη των προβλεπόμενων στην παράγραφο 1 στοιχείων. Η αιτιολόγηση της αποφάσεως του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου επί της προβλεπόμενης στην παράγραφο 5 προσφυγής δεν είναι υποχρεωτική. Κατά της αποφάσεως του [ΕΔΣ] δεν χωρεί ένδικο βοήθημα. Έως την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, ο δικαστής ή ο βοηθός δικαστή που άσκησε την προσφυγή ασκεί τις τρέχουσες αρμοδιότητές του.»

19. Το άρθρο 82c του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει τα ακόλουθα:

«Ο δικαστής οφείλει να ασκεί τα καθήκοντα που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές του ως μέλους του πειθαρχικού δικαστηρίου παρ' εφετείω.»

20. Το άρθρο 107 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προβλέπει τα εξής:

«1. Ο δικαστής υπέχει πειθαρχική ευθύνη για τα επαγγελματικά παραπτώματα που διαπράττει, μεταξύ άλλων σε περίπτωση πρόδηλης και κατάφωρης παραβάσεως των κανόνων δικαίου και σε περίπτωση προσβολής της αξιοπρέπειας του λειτουργήματος (πειθαρχικά παραπτώματα).

2. Ο δικαστής υπέχει επίσης πειθαρχική ευθύνη για τη συμπεριφορά του πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του εάν, λόγω της συμπεριφοράς αυτής, παρέβη τις υποχρεώσεις του λειτουργήματος που ασκούσε τότε στον δημόσιο τομέα ή εάν επέδειξε συμπεριφορά ανάξια του δικαστικού λειτουργήματος.»

21. Το άρθρο 109a του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων έχει ως ακολούθως:

«1. Τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση η οποία εκδίδεται από πειθαρχικό δικαστήριο δημοσιεύεται.

2. Το πειθαρχικό δικαστήριο δύναται να μην προβεί στην εν λόγω δημοσίευση, εάν αυτή δεν είναι αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών της πειθαρχικής διαδικασίας ή εάν η μη δημοσίευση είναι αναγκαία για την προστασία θεμιτού ιδιωτικού συμφέροντος. […]»

22. Το άρθρο 110 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προβλέπει τα εξής:

«1. Στις πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές, καλούνται να αποφανθούν:

(1) σε πρώτο βαθμό:

(a) τα πειθαρχικά δικαστήρια παρ' εφετείω, σε τριμελή σύνθεση·

(b) το Ανώτατο Δικαστήριο, συγκείμενο από δύο δικαστές του πειθαρχικού τμήματος καθώς και έναν ένορκο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στις υποθέσεις που αφορούν εκ προθέσεως πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία διώκονται από την εισαγγελική αρχή ή εκ προθέσεως φορολογικές παραβάσεις ή στις υποθέσεις στο πλαίσιο των οποίων το Ανώτατο Δικαστήριο ζήτησε την εξέταση της πειθαρχικής υποθέσεως με διαπίστωση παραβάσεως·

(2) κατ' έφεση: το Ανώτατο Δικαστήριο, συγκείμενο από δύο δικαστές του πειθαρχικού τμήματος και έναν ένορκο του Ανωτάτου Δικαστηρίου.»

23. Το άρθρο 110a του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, κατόπιν διαβουλεύσεως με το [ΕΔΣ], αναθέτει το καθήκον δικαστή πειθαρχικού δικαστηρίου παρ' εφετείω σε μέλος τακτικού δικαστηρίου, το οποίο έχει τουλάχιστον δεκαετή προϋπηρεσία ως δικαστής.»

24. Το άρθρο 112 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προβλέπει τα εξής:

«3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης ορίζει τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και τους δύο αναπληρωτές του για θητεία διάρκειας τεσσάρων ετών.»

25. Το άρθρο 112b του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων έχει ως εξής:

«1. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να ορίσει υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης για την εξέταση συγκεκριμένης υποθέσεως αφορώσας δικαστή. Η παρέμβαση του εν λόγω υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών αποκλείει την παρέμβαση κάθε άλλου υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών στην υπόθεση.

2. Ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζεται εκ των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων ή του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Όσον αφορά εκ προθέσεως τελούμενα πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία διώκονται από την εισαγγελική αρχή, ο εν λόγω υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών μπορεί επίσης να οριστεί εκ των εισαγγελέων του εθνικού εισαγγελέα. Σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, ειδικότερα δε σε περίπτωση θανάτου ή παρατεταμένου κωλύματος στην άσκηση των καθηκόντων του οριζομένου από τον Υπουργό Δικαιοσύνης υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών, ο εν λόγω υπουργός ορίζει στη θέση του άλλο δικαστή ή, εάν πρόκειται για εκ προθέσεως πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία διώκονται από την εισαγγελική αρχή, άλλον δικαστή ή εισαγγελέα.

3. Ο οριζόμενος από τον Υπουργό Δικαιοσύνης υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών δύναται να κινήσει διαδικασία κατόπιν αιτήματος του εν λόγω υπουργού ή να παρέμβει σε διαδικασία η οποία ευρίσκεται σε εξέλιξη.

4. Ο ορισμός υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών από τον Υπουργό Δικαιοσύνης ισοδυναμεί με αίτηση κινήσεως διαδικασίας έρευνας ή πειθαρχικής διαδικασίας.»

26. Το άρθρο 114 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών διενεργεί έρευνα κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Δικαιοσύνης, του προέδρου του εφετείου ή του προέδρου του πρωτοδικείου, της ολομέλειας του εφετείου ή του πρωτοδικείου, του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, καθώς και ιδία πρωτοβουλία, αφού εξακριβώσει προηγουμένως τις απαιτούμενες περιστάσεις για τη διαπίστωση των στοιχείων που συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα. Η έρευνα πρέπει να διενεργείται εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από το πρώτο μέτρο που λαμβάνει ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών.

[…]

9. Εάν ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών δεν διαπιστώσει ότι υφίστανται λόγοι για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας, κατόπιν αιτήματος της αρμόδιας αρχής, εκδίδει απόφαση με την οποία αρνείται την κίνηση της εν λόγω διαδικασίας. Αντίγραφο της αποφάσεως αυτής επιδίδεται στην αρχή που υπέβαλε το αίτημα κινήσεως της διαδικασίας, στην ολομέλεια του πρωτοδικείου ή του εφετείου (αντίστοιχα), καθώς και στον κατηγορούμενο. Αντίγραφο της εν λόγω αποφάσεως επιδίδεται επίσης στον υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος δύναται να ασκήσει ανακοπή εντός προθεσμίας τριάντα ημερών. Η εν λόγω ανακοπή ισοδυναμεί με υποχρέωση κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας και οι οδηγίες που παρέχει ο Υπουργός Δικαιοσύνης σχετικά με τη συνέχεια της διαδικασίας είναι δεσμευτικές για τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών.

10. Εάν από την πειθαρχική διαδικασία δεν προέκυψαν λόγοι για την υποβολή, στο πειθαρχικό δικαστήριο, αιτήσεως εξετάσεως της πειθαρχικής υποθέσεως, ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών εκδίδει απόφαση με την οποία περατώνεται η πειθαρχική διαδικασία.

11. Ο κατηγορούμενος, η αρχή που κατέθεσε το αίτημα κινήσεως της πειθαρχικής διαδικασίας και το αρμόδιο σώμα δύνανται να ασκήσουν προσφυγή κατά της προβλεπόμενης στην παράγραφο 10 αποφάσεως, ενώπιον πειθαρχικού δικαστηρίου, εντός προθεσμίας επτά ημερών από την επίδοση της αποφάσεως αυτής.»

27. Το άρθρο 115a του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Αδικαιολόγητη απουσία του κατηγορουμένου (εφόσον ενημερώθηκε σχετικά) ή του συνηγόρου του κατά τη διάρκεια συνεδριάσεως ή επ' ακροατηρίου συζητήσεως δεν αναστέλλει την εξέταση της υποθέσεως.

2. Εάν δεν είναι δυνατή η εκδίκαση της υποθέσεως λόγω δικαιολογημένης απουσίας του κατηγορουμένου και εάν ο κατηγορούμενος δεν εκπροσωπείται, το πειθαρχικό δικαστήριο ορίζει αυτεπαγγέλτως συνήγορο υπερασπίσεως του κατηγορουμένου, καθορίζοντας το χρονικό διάστημα που τάσσεται στον εν λόγω συνήγορο για να λάβει γνώση της δικογραφίας.

3. Το πειθαρχικό δικαστήριο προχωρεί στην εκδίκαση της υποθέσεως παρά τη δικαιολογημένη απουσία του κατηγορουμένου που έχει ενημερωθεί δεόντως ή του συνηγόρου υπερασπίσεώς του, εκτός εάν τούτο δεν είναι προς όφελος της πειθαρχικής διαδικασίας.»

28. Το άρθρο 115b του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει τα εξής:

«1. Το πειθαρχικό δικαστήριο δύναται να εκδώσει διάταξη επιβολής κυρώσεων όταν, βάσει των στοιχείων που συγκέντρωσε ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών, κρίνει ότι δεν χωρεί αμφιβολία όσον αφορά τις περιστάσεις του παραπτώματος και την ενοχή του κατηγορουμένου και ότι αρκεί η επιβολή των προβλεπόμενων στο άρθρο 109, παράγραφος 1, σημεία 1 έως 3, ποινών.

2. Η διάταξη εκδίδεται από το μονομελές πειθαρχικό δικαστήριο.

3. Βάσει της διατάξεως, η προβλεπόμενη στο άρθρο 109, παράγραφος 1, σημείο 2a, ποινή καθορίζεται σε ποσοστό 5 έως 10 % των βασικών μισθολογικών απολαβών, για χρονικό διάστημα που κυμαίνεται από έξι μήνες έως ένα έτος.»

29. Το άρθρο 115c του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προβλέπει τα ακόλουθα:

«Τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αποκτώνται για τις ανάγκες της ποινικής διαδικασίας με τον τρόπο που καθορίζεται στα άρθρα 168b, 237 ή 237a του Kodeks postępowania karnego (πολωνικού κώδικα ποινικής δικονομίας) ή αποκτώνται κατόπιν λειτουργικού ελέγχου μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας.»

30. Το άρθρο 125 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων έχει ως εξής:

«Το [ΕΔΣ], ο πρώτος πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου καθώς και ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύνανται να ζητήσουν την εκ νέου κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας.»

31. Το άρθρο 126, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προβλέπει τα ακόλουθα:

«Η πειθαρχική διαδικασία εις βάρος του κατηγορουμένου μπορεί να κινηθεί εκ νέου εάν η περάτωση της διαδικασίας ή η έκδοση της αποφάσεως οφείλονται σε αξιόποινη πράξη ή αν, κατά τα πέντε έτη που έπονται της περατώσεως της διαδικασίας ή της εκδόσεως της αποφάσεως, ανακύψουν νέες περιστάσεις ή νέα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία δικαιολογούν την έκδοση καταδικαστικής αποφάσεως ή την επιβολή αυστηρότερης ποινής.»

32. Το άρθρο 129 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων έχει ως ακολούθως:

«1. Το πειθαρχικό δικαστήριο δύναται να θέσει σε αργία δικαστή κατά του οποίου κινήθηκε πειθαρχική διαδικασία ή διαδικασία απαλλαγής από τα καθήκοντά του, τούτο δε ακόμη και όταν εκδίδει απόφαση με την οποία επιτρέπει την άσκηση ποινικής διώξεως κατά του οικείου δικαστή.

2. Εάν εκδώσει απόφαση με την οποία επιτρέπει την άσκηση ποινικής διώξεως κατά δικαστή για εκ προθέσεως παράπτωμα το οποίο διώκεται από την εισαγγελική αρχή, το πειθαρχικό δικαστήριο αυτομάτως τον δικαστή σε αργία.

3. Όταν θέτει τον δικαστή σε αργία, το πειθαρχικό δικαστήριο μειώνει κατά ποσοστό από 25 έως 50 % τις μισθολογικές του απολαβές για το χρονικό διάστημα που ισχύει η αργία· η διάταξη αυτή δεν αφορά τα πρόσωπα κατά των οποίων κινείται διαδικασία απαλλαγής από τα καθήκοντά τους.

3a. Εάν εκδώσει απόφαση με την οποία επιτρέπει την άσκηση ποινικής διώξεως κατά συνταξιούχου δικαστή για εκ προθέσεως παράπτωμα το οποίο διώκεται από την εισαγγελική αρχή, το πειθαρχικό δικαστήριο μειώνει αυτεπαγγέλτως κατά ποσοστό από 25 έως 50 % το ποσό της συντάξεώς του κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας.

4. Εάν η πειθαρχική διαδικασία τεθεί στο αρχείο ή ολοκληρωθεί με απαλλαγή, καταβάλλεται πλήρης αποζημίωση όσον αφορά όλες τις συνιστώσες των μισθολογικών απολαβών ή των επιδομάτων».

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η κύρια δίκη και τα προδικαστικά ερωτήματα

33. Η υπόθεση C-558/18 αφορά αγωγή ασκηθείσα από τον δήμο Łowicz, Πολωνία (στο εξής: δήμος) κατά του Δημοσίου Ταμείου, εκπροσωπούμενου από τον διοικητή της Περιφέρειας Łódź, Πολωνία (στο εξής: Δημόσιο Ταμείο), ενώπιον του Sąd Okręgowy w Łodzi, Wydział I Cywilny (πρωτοδικείου Łódź, πρώτο τμήμα αστικών υποθέσεων).

34. Κατά τη διάταξη περί παραπομπής, η αγωγή έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή του άρθρου 49 του Ustawa dochodach jednostek samorządu terytorialnego (νόμου περί εσόδων των φορέων τοπικής αυτοδιοικήσεως) της 13ης Νοεμβρίου 2003 (Dz. U. του 2017, θέσεις 1453, 2203, 2260, και του 2018, θέση 317). Ο δήμος υποστηρίζει ότι για το χρονικό διάστημα μεταξύ των ετών 2005 έως 2015, οι πόροι που του χορηγήθηκαν δεν ήσαν επαρκείς για την εκτέλεση των καθηκόντων που του είχαν ανατεθεί από την κεντρική κυβέρνηση και ζητεί την καταβολή ποσού ύψους 2 357 148 πολωνικών ζλότι (PLN) προς κάλυψη των σχετικών δαπανών. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η απόφαση που θα εκδοθεί επί της υποθέσεως ενδέχεται να μην είναι υπέρ του Δημοσίου Ταμείου. Τούτο, προκάλεσε στο αιτούν δικαστήριο την ανησυχία ότι, αν αποφανθεί κατά συγκεκριμένο τρόπο, θα ασκηθούν πειθαρχικές διώξεις κατά των μελών που μετέχουν στον δικαστικό σχηματισμό που έχει επιληφθεί της υποθέσεως.

35. Η υπόθεση C-563/18 αφορά την ποινική δίκη που κινήθηκε από τον Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (αρχικώς Prokuratura Okręgowa w Płocku) [Γενικό Εισαγγελέα, εκπροσωπούμενο από την Εθνική Εισαγγελική Αρχή, Πολωνία (αρχικώς περιφερειακή εισαγγελική αρχή του Płock, Πολωνία)] εις βάρος των VX, WW και XV (στο εξής: κατηγορούμενοι), ενώπιον του Sąd Okręgowy w Warszawie w VIII Wydziale Karnym (πρωτοδικείο Βαρσοβίας, όγδοο τμήμα ποινικών υποθέσεων), με πρόεδρο τον δικαστή Igor Tuleya.

36. Κατά τη διάταξη περί παραπομπής, η κύρια δίκη αφορά την έρευνα του Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (αρχικώς Prokuratura Okręgowa w Płocku) [Γενικού Εισαγγελέα, εκπροσωπούμενου από την Εθνική Εισαγγελική Αρχή, Πολωνία (αρχικώς περιφερειακή εισαγγελική αρχή του Płock, Πολωνία)] σχετικά με τις δραστηριότητες των μελών εγκληματικής οργανώσεως, η οποία, μεταξύ άλλων, επιδίδεται σε δολοφονίες και απαγωγές προσώπων με σκοπό την καταβολή λύτρων προς απελευθέρωσή τους. Οι κατηγορούμενοι ομολόγησαν τις αποδιδόμενες σε αυτούς ποινικές κατηγορίες και ζήτησαν την υπαγωγή τους στο καθεστώς συνεργαζόμενων μαρτύρων λόγω της συνεργασίας τους με τις αστυνομικές αρχές. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι θα κληθεί να αποφασίσει κατά πόσον θα πρέπει να επιβάλει τις όλως κατ' εξαίρεση μειωμένες ποινές που προβλέπονται από το άρθρο 60, παράγραφοι 3 έως 5, του πολωνικού ποινικού κώδικα. Η επιβολή αυτών των ηπιότερων ποινών προκαλεί στο αιτούν δικαστήριο πραγματικό φόβο ότι, αν αποφανθεί κατά συγκεκριμένο τρόπο στην υπόθεση, θα ασκηθούν πειθαρχικές διώξεις κατά των μετεχόντων στον δικαστικό σχηματισμό μελών και, ιδίως, κατά του δικαστή Igor Tuleya.

37. Τα αιτούντα δικαστήρια διατηρούν αμφιβολίες ως προς το αν το νέο καθεστώς για τις πειθαρχικές διαδικασίες κατά δικαστών στην Πολωνία συνάδει με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ[10]. Επισημαίνουν ότι λόγω των αλλαγών που επήλθαν στο σύστημα πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές με τον νόμο του 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σε συνδυασμό με τον νόμο περί του ΕΔΣ και του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ο οποίος φέρει και την ιδιότητα του Γενικού Εισαγγελέα, αποκτά πλέον καθοριστική επιρροή στην κίνηση και τη διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας κατά δικαστών. Τα αιτούντα δικαστήρια υποστηρίζουν ότι, συνεπεία του προτύπου που θεσπίζεται για τις πειθαρχικές διαδικασίες, τα πειθαρχικά δικαστήρια ενδέχεται να μετατραπούν σε όργανα απομακρύνσεως προσώπων τα οποία εκδίδουν αποφάσεις που δεν εγκρίνουν οι αρχές, τούτο δε ενδέχεται να έχει ως συνέπεια το φαινόμενο «παραλύσεως» των δικαστών μέσω της απειλής κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας για εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις, αποτελώντας, συνεπώς, ευθεία απειλή για τη δικαστική ανεξαρτησία και ενέχοντας τον κίνδυνο χρησιμοποιήσεως του δικαστικού σώματος για πολιτικούς σκοπούς. Συναφώς, τα αιτούντα δικαστήρια υποβάλλουν, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες παρατηρήσεις.

10 Παραπέμπουν ιδίως στις αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), και της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (πλημμέλειες στο δικαστικό σύστημα) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

38. Πρώτον, οι δικαστές που μετέχουν στη σύνθεση του νεοσυσταθέντος Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου (στο εξής: Πειθαρχικό Συμβούλιο), το οποίο εξετάζει τις πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές, προτείνονται από το ΕΔΣ προκειμένου να διοριστούν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ωστόσο, τα μέλη του ΕΔΣ εκλέγονται πλέον κατά κύριο λόγο από τις νομοθετικές αρχές και, ως εκ τούτου, η σύνθεσή του αντανακλά τις πολιτικές επιλογές του κυβερνώντος πολιτικού κόμματος στην Πολωνία. Τούτο επιβεβαιώνεται από τις επιλογές του ΕΔΣ των υποψηφίων για το Πειθαρχικό Συμβούλιο δικαστών, η οποία εγείρει ανησυχίες σχετικά με τη δικαιοσύνη και την αμεροληψία της πειθαρχικής διαδικασίας κατά δικαστών. Επιπλέον, το ΕΔΣ έχει μετατραπεί σε οιονεί πειθαρχικό όργανο το οποίο εξετάζει προσφυγές κατά αποφάσεων των προέδρων των δικαστηρίων με αντικείμενο τις μεταθέσεις δικαστών σε διαφορετικά δικαστικά τμήματα.

39. Επιπλέον, ο Υπουργός Δικαιοσύνης διορίζει απευθείας τους πειθαρχικούς δικαστές στα δευτεροβάθμια πειθαρχικά δικαστήρια, οι δε ισχύουσες διατάξεις υποχρεώνουν τους δικαστές να εκτελούν τα καθήκοντα των δικαστών των πειθαρχικών δικαστηρίων, καθόσον η εκ μέρους του δικαστή άρνηση προς τούτο συνεπάγεται το ενδεχόμενο κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας εις βάρος του συγκεκριμένου δικαστή. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης ορίζει επίσης τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών καθώς και τους δύο βοηθούς του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών των τακτικών δικαστηρίων, στοιχείο το οποίο του παρέχει τη δυνατότητα ασκήσεως επιρροής στην κίνηση πειθαρχικών διαδικασιών εις βάρος δικαστών. Πλέον, υφίσταται ένα νέο θεσμικό όργανο, ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης, ο οποίος διορίζεται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης προκειμένου να χειριστεί ειδικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές, βρίσκεται δε σε πλεονεκτική θέση δεδομένου ότι ο διορισμός του αποκλείει τους λοιπούς πειθαρχικούς δικαστές από την εκδίκαση συγκεκριμένων υποθέσεων. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να αμφισβητήσει την απόφαση του υπεύθυνου πειθαρχικών διαδικασιών περί μη κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας και τούτο ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα την επ' αόριστον συνέχιση της σχετικής διαδικασίας.

40. Εγείρονται επίσης ανησυχίες ότι οι δικονομικές εγγυήσεις που παρέχονται στους δικαστές στις πειθαρχικές διαδικασίες περιορίζονται. Συγκεκριμένα, τα πειθαρχικά δικαστήρια μπορούν να διεξάγουν τη σχετική διαδικασία παρά τη δικαιολογημένη απουσία του κατηγορουμένου δικαστή ή του συνηγόρου του· προβλέπεται η δυνατότητα εκδόσεως διατάξεως περί επιβολής ποινής και χρήσεως, εις βάρος του δικαστή, αποδεικτικών στοιχείων τα οποία έχουν αποκτηθεί παρανόμως· ο ορισμός των παραπτωμάτων για τα οποία μπορεί να θεωρηθεί πειθαρχικά υπεύθυνος ένας δικαστής είναι ασαφής· ο δε Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να ζητήσει την εκ νέου κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας σε ορισμένες υποθέσεις, όπερ σημαίνει ότι η απόφαση του πειθαρχικού δικαστηρίου δεν αποκλείει την πιθανότητα μελλοντικής πειθαρχικής διώξεως του κατηγορουμένου δικαστή για την ίδια πράξη.

41. Τα αιτούντα δικαστήρια επισημαίνουν ότι το νέο πειθαρχικό καθεστώς για τους δικαστές και οι διατάξεις του νόμου του 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, του νόμου περί του ΕΔΣ και του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων που μνημονεύονται στις αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων, είναι θεμελιώδους σημασίας για τις αποφάσεις που πρόκειται να εκδοθούν στις κύριες δίκες, δεδομένου ότι οι αποφάσεις αυτές ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την πολιτικώς υποκινούμενη επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων βάσει αυτών των πολωνικών νόμων στους δικαστές που έχουν επιληφθεί των συγκεκριμένων υποθέσεων. Κατά την άποψή τους, τούτο συνιστά παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, και, ως εκ τούτου, η ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου τα αιτούντα δικαστήρια να μπορέσουν να εκδώσουν τις αποφάσεις τους. Τα αιτούντα δικαστήρια φρονούν επίσης ότι η ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ είναι κρίσιμη για την κύρια δίκη, καθόσον το άρθρο 267 ΣΛΕΕ τους παρέχει τη σχετική διακριτική ευχέρεια να καθορίσουν τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων απαιτείται η ερμηνεία προκειμένου να αποφανθούν επί των διαφορών των κυρίων δικών, ενώ οι διατάξεις του πολωνικού νόμου περί πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών έχουν πραγματική, και όχι απλώς υποθετική, αξία για τις αποφάσεις που πρόκειται να εκδοθούν επί των εν λόγω υποθέσεων.

42. Περαιτέρω, τα αιτούντα δικαστήρια επισημαίνουν ότι είναι ευρωπαϊκά δικαστήρια καθόσον υπάγονται στην αρμοδιότητά τους υποθέσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, όπως προβλέπεται από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

43. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Okręgowy w Łodzi (πρωτοδικείο Łódź) στην υπόθεση C-558/18, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ την έννοια ότι η υποχρέωση προβλέψεως των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, υποχρέωση η οποία απορρέει από την προμνησθείσα διάταξη, αντιτίθεται σε διατάξεις που αυξάνουν σημαντικά τον κίνδυνο να θιγεί η εγγύηση ανεξάρτητης πειθαρχικής διαδικασίας όσον αφορά τους δικαστές στην Πολωνία, λόγω:

1) της πολιτικής επιρροής που ασκείται στη διεξαγωγή των πειθαρχικών διαδικασιών,

2) της δημιουργίας κινδύνου εκμεταλλεύσεως του πειθαρχικού συστήματος για σκοπούς πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων και

3) της δυνατότητας χρησιμοποιήσεως, στο πλαίσιο των πειθαρχικών διαδικασιών κατά των δικαστών, αποδεικτικών στοιχείων τα οποία αποκτήθηκαν παρανόμως;»

44. Στην υπόθεση C-563/18 το Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείο Βαρσοβίας) αποφάσισε επίσης να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ την έννοια ότι η υποχρέωση προβλέψεως των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, υποχρέωση η οποία απορρέει από την προμνησθείσα διάταξη, αντιτίθεται σε διατάξεις οι οποίες αποδυναμώνουν τις εγγυήσεις ανεξάρτητης πειθαρχικής διαδικασίας έναντι των δικαστών στην Πολωνία, λόγω της ασκήσεως πολιτικής επιρροής στη διεξαγωγή των πειθαρχικών διαδικασιών, καθώς και της δημιουργίας κινδύνου εκμεταλλεύσεως του πειθαρχικού συστήματος για σκοπούς πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων;»

IV. Γεγονότα μεταγενέστερα της υποβολής των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων

45. Δυνάμει της παραγράφου 24 των συστάσεων του Δικαστηρίου[11], τα αιτούντα δικαστήρια απέστειλαν επιστολές προς συμπλήρωση των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων, προκειμένου να ενημερώσουν το Δικαστήριο σχετικά με γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα κατόπιν της υποβολής των εν λόγω αιτήσεων.

46. Όσον αφορά την υπόθεση C-558/18, σύμφωνα με την πρώτη επιστολή της 7ης Δεκεμβρίου 2018, το αιτούν δικαστήριο σημειώνει, μεταξύ άλλων, ότι ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων απέστειλε κλήση στη δικαστή Ewa Maciejewska, η οποία υπέβαλε την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-558/18, προκειμένου να καταθέσει ως μάρτυρας στην ακροαματική διαδικασία της 20ής Σεπτεμβρίου 2018 «σχετικά με τον περιορισμό της ανεξαρτησίας της αποφάσεως που εκδόθηκε από τον προεδρεύοντα στον δικαστικό σχηματισμό

11 Στο σχετικό σημείο, η παράγραφος 24 των συστάσεων του Δικαστηρίου ορίζει ότι: «Στο μέτρο που η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής προϋποθέτει την ύπαρξη εκκρεμούς διαφοράς ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, στο τελευταίο εναπόκειται να ενημερώνει το Δικαστήριο για κάθε διαδικαστική ενέργεια δυνάμενη να επηρεάσει την ενώπιόν του διαδικασία και, ιδίως, για οποιαδήποτε παραίτηση, συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς ή άλλο γεγονός που συνεπάγεται κατάργηση της δίκης».

δικαστή» επί της κύριας δίκης. Ο ίδιος υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών ζήτησε από τον πρόεδρο του Sąd Okręgowy w Łodzi (πρωτοδικείου Łódź) να του παράσχει πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των απαιτήσεων πληρωμής εις βάρος του Δημοσίου Ταμείου που κατατέθηκαν ενώπιον του πρώτου τμήματος αστικών υποθέσεων του Sąd Okręgowy w Łodzi (πρωτοδικείου Łódź) μεταξύ του Ιανουαρίου 2015 και της 31ης Αυγούστου 2018, τον κατάλογο υποθέσεων αυτού του είδους που ανατέθηκαν στο τμήμα της δικαστή Maciejewska, σε συνδυασμό με μια συνοπτική καταγραφή του περιεχομένου των αποφάσεων που εκδόθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των αριθμών δικογραφίας των υποθέσεων επί των οποίων στηρίχθηκε η αιτιολογία των ως άνω αποφάσεων.

47. Σύμφωνα με τη δεύτερη επιστολή της 11ης Δεκεμβρίου 2018, το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-558/18 επισήμανε ότι η δικαστής Ewa Maciejewska έλαβε από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων αίτημα να υποβάλει «γραπτή δήλωση σχετικά με το ενδεχόμενο υπερβάσεως της δικαστικής εξουσίας [εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου], η οποία συνίσταται στην υποβολή προδικαστικού ερωτήματος αντιθέτως προς τις προϋποθέσεις που καθορίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ».

48. Όσον αφορά την υπόθεση C-563/18, σύμφωνα με την πρώτη επιστολή της 30ής Οκτωβρίου 2018, το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι ο δικαστής Igor Tuleya έχει κληθεί σε έξι πειθαρχικές διαδικασίες που έχει κινήσει ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων, μία εκ των οποίων αφορά τους λόγους για τους οποίους τα αιτούντα δικαστήρια υπέβαλαν αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στις υποθέσεις C-558/18 και C-563/18.

49. Σύμφωνα με τη δεύτερη επιστολή της 12ης Δεκεμβρίου 2018, το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-563/18 επισημαίνει ιδίως ότι ο δικαστής Igor Tuleya έχει κληθεί σε επτά πειθαρχικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και ότι ο εν λόγω υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών τον κάλεσε να υποβάλει «γραπτή δήλωση περί ενδεχόμενης υπερβάσεως δικαστικής εξουσίας [εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου], συνισταμένης στο ότι το αιτούν δικαστήριο προέβη στην υποβολή προδικαστικού ερωτήματος αντιθέτως προς τις προϋποθέσεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ».

V. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

50. Με απόφαση του Δικαστηρίου διατάχθηκε η συνεκδίκαση των υπό κρίση υποθέσεων προς διευκόλυνση της γραπτής και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση ενιαίας αποφάσεως.

51. Με διάταξη της 1ης Οκτωβρίου 2018 [12], ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου απέρριψε τα αιτήματα των αιτούντων δικαστηρίων περί υπαγωγής των υπό κρίση υποθέσεων στην ταχεία διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

52. Με απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2018, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την εκδίκαση των υπό κρίση υποθέσεων κατά προτεραιότητα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

53. Γραπτές παρατηρήσεις επί των προδικαστικών ερωτημάτων στις υπό κρίση υποθέσεις κατέθεσαν οι Skarb Państwa – Wojewoda Łódzki (Δημόσιο Ταμείο – διοικητής της περιφέρειας Łódź), ο Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (αρχικώς Prokuratura Regionalna w Łodzi) [Γενικός Εισαγγελέας, εκπροσωπούμενος από την Εθνική Εισαγγελική Αρχή, Πολωνία (αρχικώς περιφερειακή εισαγγελική αρχή του Łódź, Πολωνία)] και ο Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę

12 Miasto Łowicz και Prokuratura Okręgowa w Płocku (C-558/18 και C-563/18, μη δημοσιευθείσες, EU:C:2018:923).

Krajową (αρχικώς Prokuratura Okręgowa w Płocku) [Γενικός Εισαγγελέας, εκπροσωπούμενος από την Εθνική Εισαγγελική Αρχή, Πολωνία (αρχικώς περιφερειακή εισαγγελική αρχή του Płock, Πολωνία)] (στο εξής: Γενικός Εισαγγελέας), η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Δημοκρατία της Λεττονίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

54. Ο Γενικός Εισαγγελέας, ο Rzecznik Praw Obywatelskich (Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Πολωνία), η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξαν προφορικώς τις απόψεις τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 18 Ιουνίου 2019[13].

VI. Συνοπτική έκθεση των παρατηρήσεων των μετεχόντων στη διαδικασία

A. Ενστάσεις επί δικονομικών ζητημάτων

55. Το Δημόσιο Ταμείο και η Πολωνία υποστηρίζουν ότι οι κύριες δίκες αποτελούν αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις και δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Το Δημόσιο Ταμείο υπογραμμίζει ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ ουδόλως συνδέεται με την κύρια δίκη καθώς και ότι ουδεμία από τις προβλεπόμενες από τη νομολογία εξαιρέσεις που αφορούν τις εσωτερικές καταστάσεις δικαιολογεί την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου στις υπό κρίση υποθέσεις[14].

56. Η Πολωνία, υποστηριζόμενη από τον Γενικό Εισαγγελέα, υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι οι κανόνες περί των πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των κρατών μελών και ότι, για τον λόγο αυτό, το δίκαιο της Ένωσης δεν έχει εφαρμογή κατά την εκτίμησή τους. Κατά την άποψη της Πολωνίας, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ δεν μπορούν να συναχθούν συγκεκριμένοι κανόνες όσον αφορά τις πειθαρχικές διαδικασίες. Η Πολωνία τόνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου[15], τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη θα πρέπει να εμπίπτουν πραγματικά, και όχι δυνητικά, στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Ο Γενικός Εισαγγελέας υποστηρίζει περαιτέρω ότι η αρμοδιότητα των κρατών μελών ως προς την οργάνωση της δικαιοσύνης δεν τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, όπως αποτυπώνεται στη σχετική απόφαση του γερμανικού Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου[16].

57. Η Επιτροπή, καίτοι δεν προβάλλει τυπικώς ένσταση, υποστηρίζει, χάριν πληρότητας, ότι οι κύριες δίκες δεν εμπίπτουν στους τομείς που καλύπτονται από το δίκαιο της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Υπογραμμίζει ότι, όσον αφορά την υπόθεση C-558/18, η άσκηση των καθηκόντων στον τομέα της δημόσιας διοίκησης δεν καλύπτεται από το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Ομοίως, όσον αφορά την υπόθεση C-563/18, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η κύρια δίκη αφορά το πολωνικό ποινικό δίκαιο και, συγκεκριμένα, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής ούτε του άρθρου 4, στοιχείο β', της αποφάσεως–πλαισίου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ 2008, L 300, σ. 42), ούτε του άρθρου 7,

13 Καίτοι το Πειθαρχικό Συμβούλιο δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να μετέχει στις υπό κρίση υποθέσεις σύμφωνα με τον Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, με απόφαση της 14ης Ιουνίου 2019, δέχθηκε το έγγραφο που προσκόμισε η Πολωνία από το Πειθαρχικό Συμβούλιο, ήτοι το υπόμνημα αριθ. 8 της ολομέλειας των δικαστών του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 2019, στο οποίο εκτίθενται οι απόψεις του εν λόγω συμβουλίου επί των υπό κρίση υποθέσεων (βλ. υποσημειώσεις 17 και 30 των παρουσών προτάσεων).

14 Το Δημόσιο Ταμείο παραπέμπει, ιδίως, στις αποφάσεις της 18ης Οκτωβρίου 1990, Dzodzi (C-297/88 και C-197/89, EU:C:1990:360), της 5ης Δεκεμβρίου 2006, Cipolla κ.λπ. (C-94/04 και C-202/04, EU:C:2006:758), και της 15ης Νοεμβρίου 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874).

15 Η Πολωνία παραπέμπει, ιδίως, στις αποφάσεις της 29ης Μαΐου 1997, Kremzow (C-299/95, EU:C:1997:254, σκέψη 16), και της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψεις 39 και 40).

16 BVerfG, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2009 (2 BvE 2/08), BVerfE 123, 267.

παράγραφος 4, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ 2016, L 65, σ. 1).

58. Το Δημόσιο Ταμείο, ο Γενικός Εισαγγελέας, η Πολωνία και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι απαράδεκτα διότι είναι υποθετικά και δεν συνδέονται με τις κύριες δίκες [17].

59. Το Δημόσιο Ταμείο, ο Γενικός Εισαγγελέας και η Πολωνία διατείνονται ότι τα αιτούντα δικαστήρια δεν εκθέτουν, μεταξύ άλλων, τους λόγους που επιβάλλουν την εξέταση του ζητήματος της ερμηνείας του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, ή τον σύνδεσμο μεταξύ αυτής της διατάξεως του δικαίου της Ένωσης και της εφαρμοστέας στην κύρια δίκη νομοθεσίας, όπως απαιτείται από τη νομολογία, το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και τις συστάσεις του.

60. Το Δημόσιο Ταμείο, ο Γενικός Εισαγγελέας και η Πολωνία υποστηρίζουν περαιτέρω ότι η απάντηση του Δικαστηρίου δεν είναι αναγκαία για την επίλυση των διαφορών των κυρίων δικών, καθόσον οι εν λόγω διαφορές ουδόλως αφορούν το πειθαρχικό καθεστώς στην Πολωνία και οι ενδιαφερόμενοι δικαστές δεν υπόκεινται, επί του παρόντος, σε οποιαδήποτε πειθαρχική διαδικασία. Κατά την άποψή τους, οι προδικαστικές παραπομπές αφορούν τους υποκειμενικούς φόβους των δικαστών σε σχέση με ενδεχόμενους πειθαρχικούς ελέγχους, οι οποίοι είναι υποθετικοί, ενώ το Δικαστήριο έχει εξετάσει παρεμφερείς καταστάσεις στις υποθέσεις Falciola [18] και Nour [19], οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την απόρριψη των προδικαστικών ερωτημάτων. Υποστηρίζουν επίσης ότι αν τα εθνικά δικαστήρια είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν ερωτήματα τα οποία δεν συνδέονται με τις επίμαχες στις κύριες δίκες διαφορές, τούτο, θα κατέληγε στην υπονόμευση της προδικαστικής διαδικασίας. Το Δημόσιο Ταμείο υπογραμμίζει ότι η νομολογία του Δικαστηρίου [20] περί χαλαρώσεως της εφαρμογής του τεκμηρίου λυσιτέλειας των προδικαστικών ερωτημάτων για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν έχει εφαρμογή στις υπό κρίση υποθέσεις.

61. Η Πολωνία και η Επιτροπή τονίζουν ότι το γεγονός ότι τα αιτούντα δικαστήρια μπορούν να αποφανθούν επί ζητημάτων που αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν αρκεί για τη διαπίστωση του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων, καθόσον αυτά πρέπει να είναι λυσιτελή και αναγκαία για την επίλυση των διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον των αιτούντων δικαστηρίων. Ο Γενικός Εισαγγελέας και η Επιτροπή υποστηρίζουν περαιτέρω ότι οι υπό κρίση υποθέσεις διαφέρουν από την υπόθεση Associação Sindical dos Juízes Portugueses [21], δεδομένου ότι στην υπόθεση εκείνη η ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ ήταν λυσιτελής για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

62. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ δεν είναι σχετικό με το αντικείμενο των διαφορών των κυρίων δικών ή οποιουδήποτε προκαταρκτικού ζητήματος (quaestio in limine litis) που συνδέεται με αυτές τις διαφορές. Κατά την άποψή της, η απάντηση του Δικαστηρίου θα ισοδυναμούσε με την έκδοση συμβουλευτικής γνώμης επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων και θα υπερέβαινε τα όρια του μηχανισμού της προδικαστικής διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ,

17 Επισημαίνω ότι στο υπόμνημα στο οποίο εκθέτει την άποψή του επί των υπό κρίση υποθέσεων (βλ. υποσημείωση 13 των παρουσών προτάσεων), το Πειθαρχικό Συμβούλιο υποστηρίζει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι απαράδεκτα και άνευ αντικειμένου καθόσον ανέκυψαν σε υποθέσεις οι οποίες ουδόλως συνδέονται με το δίκαιο της Ένωσης και ότι είναι αφηρημένα και υποθετικού χαρακτήρα, δεδομένου ότι δεν αφορούν τις διαφορές των κυρίων δικών αλλά, αντιθέτως, την οργάνωση του δικαστικού συστήματος ενός κράτους μέλους, η οποία εμπίπτει στις αποκλειστικές αρμοδιότητες αυτού του κράτους μέλους.

18 Διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 1990 (C-286/88, EU:C:1990:33).

19 Διάταξη της 25ης Μαΐου 1998 (C-361/97, EU:C:1998:250).

20 Το Δημόσιο Ταμείο παραπέμπει στις αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723), και της 17ης Φεβρουαρίου 2011, Weryński (C-283/09, EU:C:2011:85).

21 Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018 (C-64/16, EU:C:2018:117).

όπως αυτός καθορίζεται στη νομολογία [22]. Αναγνωρίζει ότι οι ανησυχίες των αιτούντων δικαστηρίων σχετικά με το ενδεχόμενο κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας εις βάρος τους δεν μπορούν να αποκλειστούν, αλλά φρονεί ότι η συγκεκριμένη περίσταση δεν αναιρεί το γεγονός ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι απαράδεκτα. Η Επιτροπή υπογράμμισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι τα αιτούντα δικαστήρια δεν παρέθεσαν κανένα στοιχείο το οποίο θα τα οδηγήσει να εκδώσουν τις αποφάσεις τους βάσει της απαντήσεως που θα δώσει το Δικαστήριο επί της ερμηνείας του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ.

63. Ο Πολωνός Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η εποπτεύουσα αρχή της ΕΖΕΣ υποστηρίζουν ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά.

64. Ο Πολωνός Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστηρίζει ότι η απόφαση Falciola [23] δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στις υπό κρίση υποθέσεις, καθόσον εκδόθηκε πριν από την εισαγωγή του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ στις Συνθήκες. Διατείνεται ότι οι υπό κρίση υποθέσεις ενέχουν ορισμένα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης, κυρίως λόγω της ανάγκης εγγυήσεως της αποτελεσματικότητας του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ και της προβλεπόμενης από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ προδικαστικής διαδικασίας. Από την απόφαση Associação Sindical dos Juízes Portugueses [24] συνάγεται ότι η προστασία της δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ τίθεται σε εφαρμογή από τη στιγμή που ο εθνικός νομοθέτης αναθέτει ζητήματα του δικαίου της Ένωσης στον εθνικό δικαστή και εκτείνεται στο σύνολο της δικαστικής δραστηριότητας των εθνικών δικαστηρίων προκειμένου η εν λόγω διάταξη να μην απολέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της. Επίσης, κατά την άποψή του, οι δικαστές που προστατεύονται από το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα κινήσεως της προδικαστικής διαδικασίας χωρίς να διατρέχουν οποιονδήποτε κίνδυνο, η δε έλλειψη αυτών των εγγυήσεων αποτελεί, αφεαυτής, στοιχείο του δικαίου της Ένωσης στις υπό κρίση υποθέσεις, ανεξαρτήτως αν κατά των δικαστών που υπέβαλαν τις αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων κινήθηκε πειθαρχική έρευνα.

65. Ο Πολωνός Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστηρίζει περαιτέρω ότι τα προδικαστικά ερωτήματα δεν είναι υποθετικά και ότι η απάντηση του Δικαστηρίου είναι αναγκαία προκειμένου τα αιτούντα δικαστήρια να εκδώσουν τις αποφάσεις τους υπό την προστασία της δικαστικής ανεξαρτησίας που παρέχει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Υπογραμμίζει ότι αν οι δικαστές έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν το ζήτημα της δικαστικής ανεξαρτησίας μόνο στο πλαίσιο των πειθαρχικών διαδικασιών που κινούνται εις βάρος τους, τούτο θα αντέβαινε στην απόφαση Unibet [25], στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η επίκληση του μη σύμφωνου χαρακτήρα της εθνικής νομοθεσίας με το δίκαιο της Ένωσης όταν ο ιδιώτης διατρέχει τον κίνδυνο επιβολής κυρώσεων δεν αρκεί για τη διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

66. Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ υποστηρίζει ότι από την απόφαση Associação Sindical dos Juízes Portugueses [26] συνάγεται ότι η δικαστική ανεξαρτησία είναι αδιαίρετη. Κατά την άποψή της, τα εθνικά δικαστήρια λειτουργούν πάντοτε ως δικαστήρια της Ένωσης και όχι μόνο όταν επιλαμβάνονται υποθέσεων που αφορούν ειδικώς το δίκαιο της Ένωσης. Επομένως, υποστηρίζει ότι οι υπό κρίση υποθέσεις είναι παραδεκτές καθόσον είναι σαφές ότι υφίσταται ζήτημα του δικαίου της Ένωσης που πρέπει να εξεταστεί όσον αφορά τις απαιτήσεις περί δικαστικής ανεξαρτησίας που επιβάλλονται στα εθνικά δικαστήρια.

22 Η Επιτροπή παραπέμπει, ιδίως, στις αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ. (C-62/14, EU:C:2015:400), και της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236).

23 Διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 1990 (C-286/88, EU:C:1990:33).

24 Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018 (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 40).

25 Απόφαση της 13ης Μαρτίου 2007 (C-432/05, EU:C:2007:163, σκέψεις 62 και 64).

26 Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018 (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψεις 37 και 40).

Β. Επί της ουσίας

67. Ο Πολωνός Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστηρίζει ότι στα προδικαστικά ερωτήματα θα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση. Διατείνεται ότι, υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου[27], τα σχετικά με τις πειθαρχικές διαδικασίες πολωνικά μέτρα δεν διασφαλίζουν ότι οι δικαστές προστατεύονται από τον υπέρμετρο έλεγχο των εκτελεστικών αρχών. Υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης διορίζει τους δικαστές στα δευτεροβάθμια πειθαρχικά δικαστήρια με καθορισμένη θητεία, αλλά η θητεία αυτή λήγει όταν ο δικαστής υπόκειται σε πειθαρχικές κυρώσεις, ενώ έχουν υπάρξει περιπτώσεις στις οποίες ορισμένοι δικαστές αρνήθηκαν να κινήσουν πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος άλλων δικαστών και, με τη σειρά τους, αποτέλεσαν το αντικείμενο πειθαρχικών διώξεων. Τονίζει επίσης ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης διορίζει τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και τους δύο βοηθούς του και μπορεί να αμφισβητήσει την απόφαση του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών περί μη κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, στοιχείο το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την ανάγκη κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, καθόσον οι οδηγίες του Υπουργού Δικαιοσύνης όσον αφορά την κίνηση αυτής της διαδικασίας δεσμεύουν τον εν λόγω υπεύθυνο.

68. Επιπλέον, κατά τον Πολωνό Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να διορίζει τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης, στοιχείο που αποκλείει τη δράση των λοιπών υπευθύνων πειθαρχικών διαδικασιών και ισοδυναμεί με την ανάγκη κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας. Διατείνεται ότι οι πειθαρχικές διαδικασίες μπορούν να κινηθούν χωρίς την ύπαρξη προκαθορισμένου χρονικού πλαισίου, γεγονός το οποίο παραβιάζει την απαίτηση εκδόσεως των αποφάσεων εντός ευλόγου χρόνου και ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να ζητήσει την εκ νέου κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας, στοιχείο το οποίο καθιστά εφικτή την εκ νέου απόδοση κατηγοριών σε έναν δικαστή για τα ίδια παραπτώματα εφόσον ανακύψουν νέες περιστάσεις ή αποδεικτικά στοιχεία.

69. Ο Πολωνός Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστηρίζει περαιτέρω ότι δεν υφίστανται οι απαραίτητες εγγυήσεις των δικαιωμάτων άμυνας των δικαστών στις πειθαρχικές διαδικασίες. Ειδικότερα, προβάλλει ότι το πειθαρχικό δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί σε περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας του κατηγορουμένου δικαστή και του εκπροσώπου του και ότι, κατά το άρθρο 115c του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, η χρήση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών στοιχείων δεν είναι δικαιολογημένη σε πειθαρχικές διαδικασίες που αφορούν τα επαγγελματικά παραπτώματα των δικαστών. Κατά την άποψή του, οι θεσμικές πτυχές του πειθαρχικού καθεστώτος είναι επίσης προβληματικές, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας ενόρκων στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, δεδομένου ότι για την εκτίμηση των πειθαρχικών υποθέσεων απαιτούνται νομικές γνώσεις και του ότι ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου ορίζει τη σύνθεση του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού δικαστηρίου, γεγονός το οποίο εγείρει αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το δικαστήριο αυτό ορίζεται διά νόμου.

70. Ο Γενικός Εισαγγελέας υποστηρίζει ότι το πολωνικό πειθαρχικό καθεστώς ως προς τους δικαστές πληροί τις εγγυήσεις περί δικαστικής ανεξαρτησίας που καθορίζονται στη νομολογία του Δικαστηρίου[28], σε συνδυασμό με τις προϋποθέσεις που απορρέουν από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου[29]. Ειδικότερα, υπογραμμίζει ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί μεν να κινήσει την πειθαρχική διαδικασία και να προσβάλει την απόφαση περί μη κινήσεως της διαδικασίας αυτής, πλην όμως δεν μπορεί να προκαταλάβει την έκβαση της διαδικασίας ούτε να επιβάλει κυρώσεις στους δικαστές. Κατά την άποψή της, οι μεταρρυθμίσεις που

27 Ο Πολωνός Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων παραπέμπει στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018 Minister for Justice and Equality (πλημμέλειες στο δικαστικό σύστημα) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 67).

28 Ο Γενικός Εισαγγελέας παραπέμπει στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (πλημμέλειες στο δικαστικό σύστημα) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 67).

29 Ο Γενικός Εισαγγελέας παραπέμπει στις αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 25ης Σεπτεμβρίου 2018, Denisov κατά Ουκρανίας (CE:ECHR:2018:0925JUD007663911), και της 9ης Ιανουαρίου 2013, Oleksandr Volkov κατά Ουκρανίας (CE:ECHR:2013:0109JUD002172211).

θέσπισε η Πολωνία όσον αφορά το πειθαρχικό καθεστώς αποβλέπουν στη βελτίωση της υποχρεώσεως λογοδοσίας των δικαστών. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, υποστήριξε ότι οι δικαστές δεν υπέχουν πειθαρχική ευθύνη για το περιεχόμενο των αποφάσεών τους και ότι ουδείς έχει υποστεί πειθαρχική δίωξη για τον λόγο ότι υπέβαλε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως· η διαδικασία έρευνας στην οποία εμπλέκονται οι δικαστές των υπό κρίση υποθέσεων ήταν διαφορετική και αποσκοπούσε στο να αποσαφηνίσει για ποιον λόγο οι αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων είναι πανομοιότυπες.

71. Η Πολωνία υποστηρίζει ότι στην πολωνική έννομη τάξη δεν υφίστανται διατάξεις οι οποίες παραβιάζουν τις εγγυήσεις ανεξαρτησίας των πειθαρχικών διαδικασιών κατά των δικαστών ή οι οποίες αυξάνουν τον κίνδυνο παραβιάσεως αυτών των εγγυήσεων. Κατά την άποψή της, οι προδικαστικές παραπομπές αφορούν μέτρα τα οποία δεν υφίστανται στην Πολωνία και είναι υποθετικές, καθόσον δεν εκθέτουν ποιες συγκεκριμένες εγγυήσεις και με ποιον τρόπο παραβιάσθηκαν. Επιπλέον, η Πολωνία υποστηρίζει ότι είναι δύσκολο να απαντήσει στις αιτιάσεις που περιέχονται στις αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων, καθόσον αυτές συνίστανται στην επιλεκτική αναφορά ορισμένων διατάξεων της πολωνικής νομοθεσίας περί πειθαρχικών διαδικασιών σε συνδυασμό με υποκειμενικές εκτιμήσεις, σκοπός των οποίων είναι η διατύπωση επικρίσεων γενικού χαρακτήρα όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος στην Πολωνία.

72. Η Πολωνία υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι ούτε ο Υπουργός Δικαιοσύνης ούτε οποιοδήποτε άλλο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας αποφασίζουν επί των πειθαρχικών διαδικασιών ή επιβάλλουν πειθαρχικές κυρώσεις στους δικαστές. Υπογραμμίζει ότι, κατά τα άρθρα 110 και 110a του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, τα δευτεροβάθμια πειθαρχικά δικαστήρια αποφαίνονται επί πειθαρχικών διαδικασιών που αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, το Πειθαρχικό Συμβούλιο επιλαμβάνεται των διαδικασιών αυτών. Κατά την Πολωνία, οι δικαστές του Πειθαρχικού Συμβουλίου ορίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 179 του πολωνικού Συντάγματος, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο δε Υπουργός Δικαιοσύνης, κατόπιν διαβουλεύσεως με το ΕΔΣ, διορίζει τους δικαστές των πειθαρχικών δικαστηρίων για εξαετή θητεία, επιλέγοντας μεταξύ των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων που διαθέτουν τουλάχιστον δεκαετή προϋπηρεσία και, συνεπώς, επιλέγοντας μεταξύ των δικαστών που έχουν διοριστεί στις θέσεις αυτές σύμφωνα με το πολωνικό Σύνταγμα. Κατά την άποψή της, οι δικαστές που εκδικάζουν τις πειθαρχικές υποθέσεις εις βάρος δικαστών απολαύουν των τυπικών εγγυήσεων περί ανεξαρτησίας [30], συμπεριλαμβανομένης της ισοβιότητας, της μονιμότητας, της ασυλίας, των μισθολογικών απολαβών, υπέχουν δε υποχρέωση πολιτικής ουδετερότητας [31].

73. Η Πολωνία υπογραμμίζει ότι ούτε ο Υπουργός Δικαιοσύνης ούτε άλλο πολιτικό πρόσωπο ασκεί επιρροή στα πειθαρχικά δικαστήρια και στους δικαστές που μετέχουν στη σύνθεση των δικαστηρίων αυτών, ιδίως διότι: 1) δεν καθορίζουν τη σύνθεση των πειθαρχικών δικαστηρίων η οποία, κατά το άρθρο 111 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, προκύπτει κατόπιν κληρώσεως από τον κατάλογο δικαστών που υπηρετούν σε κάθε δικαστήριο, 2) δεν μπορούν να παράσχουν καθοδηγήσουν τους δικαστές που μετέχουν στη σύνθεση των πειθαρχικών δικαστηρίων, 3) δεν μπορούν να παύσουν τους δικαστές των πειθαρχικών δικαστηρίων, 4) δεν μπορούν να εξαιρέσουν δικαστή πειθαρχικού δικαστηρίου από υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί και 5) δεν έχουν κανένα δικαίωμα ελέγχου των δραστηριοτήτων των πειθαρχικών δικαστηρίων.

74. Η Πολωνία αναγνωρίζει ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης διαθέτει ορισμένες εξουσίες ως προς την κίνηση των πειθαρχικών διαδικασιών, δεδομένου ότι μπορεί να ζητήσει από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών να κινήσει σχετική έρευνα, να αντιταχθεί στην απόφαση αυτού του υπευθύνου περί μη κινήσεως της πειθαρχικής διαδικασίας ή να αναθέσει στον υπεύθυνο πειθαρχικών

30 Επισημαίνω ότι στο υπόμνημα με το οποίο εκθέτει τις απόψεις του επί των υπό κρίση υποθέσεων (βλ. υποσημείωση 13 των παρουσών προτάσεων), το Πειθαρχικό Συμβούλιο υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι οι δικαστές που μετέχουν στη σύνθεση του Πειθαρχικού Συμβουλίου απολαύουν του συνόλου των εγγυήσεων ανεξαρτησίας υπό τους ίδιους κανόνες με τα λοιπά τμήματα του Ανωτάτου Δικαστηρίου και ότι το τμήμα αυτό πληροί όλες τις απαιτήσεις που επιβάλλει το δίκαιο της Ένωσης για τη διασφάλιση του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των πειθαρχικών υποθέσεων που αφορούν δικαστές.

31 Η Πολωνία παραπέμπει στα άρθρα 178, παράγραφοι 2 και 3, 179, 180 και 181 του πολωνικού Συντάγματος.

υποθέσεων του Υπουργού Δικαιοσύνης τον χειρισμό συγκεκριμένης υποθέσεως. Παρόλα ταύτα, η Πολωνία υπογραμμίζει ότι η επιρροή που ασκεί ο Υπουργός Δικαιοσύνης είναι έμμεση, κυρίως λόγω του ότι μπορεί να αντιταχθεί στην απόφαση περί μη κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, ενώ δεν ασκεί καμία επιρροή ούτε στην έκβαση της διαδικασίας που κινείται από τους υπευθύνους πειθαρχικών διαδικασιών ούτε στην απόφαση του πειθαρχικού δικαστηρίου. Η Πολωνία δήλωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζεται σε περιπτώσεις όπου είναι επιβεβλημένο να εστιασθεί η προσοχή σε μία διαδικασία και ότι το όργανο αυτό θεσπίστηκε προκειμένου να ελαφρυνθεί ο φόρτος εργασίας των υπευθύνων πειθαρχικών διαδικασιών και για να χειρίζεται υποθέσεις αφορώσες περίπλοκες νομικές και πραγματικές περιστάσεις.

75. Η Πολωνία υποστηρίζει ότι οι δικαστές απολαύουν των δικονομικών εγγυήσεων του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη στις πειθαρχικές διαδικασίες. Προβάλλει ότι επί των υποθέσεων αυτών αποφαίνεται δικαστήριο το οποίο ενεργεί βάσει του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, ότι οι δικαστές υπόκεινται στις εγγυήσεις περί αμεροληψίας και ανεξαρτησίας και ότι οι πειθαρχικές διαδικασίες είναι δημόσιες δυνάμει του άρθρου 116, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων. Η Πολωνία υποστηρίζει ότι η πειθαρχική διαδικασία σέβεται την αρχή της ισότητας των όπλων και την αρχή ne bis in idem, και ότι ο κατηγορούμενος δικαστής μπορεί να διορίσει συνήγορο υπερασπίσεως οποιονδήποτε δικαστή, εισαγγελέα, δικηγόρο ή νομικό σύμβουλο, ενώ σε περίπτωση αδυναμίας, δικαιούται συνηγόρου υπερασπίσεως που διορίζεται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 113, παράγραφοι 1 και 2, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων· ο δικαστής, επίσης, χαίρει του τεκμηρίου αθωότητας και μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού δικαστηρίου, η οποία πρέπει να εξεταστεί εντός δύο μηνών από την κατάθεσή της, σύμφωνα με το άρθρο 121 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων. Κατά την Πολωνία, ο ορισμός των πειθαρχικών παραπτωμάτων που παρατίθεται στο άρθρο 107 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων δεν έχει τροποποιηθεί εδώ και πολλά έτη και διασφαλίζει ευελιξία και προβλεψιμότητα. Η Πολωνία τόνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι οι δικαστές δεν υπέχουν πειθαρχική ευθύνη για το περιεχόμενο των δικαστικών τους αποφάσεων.

76. Όσον αφορά τις επιστολές που απεστάλησαν από τα αιτούντα δικαστήρια προς συμπλήρωση των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων, η Πολωνία επισημαίνει ότι ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων απάντησε στις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις επιστολές αυτές με την ανακοίνωση που φέρει τον τίτλο «περί των διαδικασιών έρευνας στις οποίες συμμετέχουν οι δικαστές Ewa Maciejewska και Igor Tuleya, σε σχέση με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» [32]. Η Πολωνία υποστηρίζει ότι, κατά την ανακοίνωση αυτή, σκοπός της έρευνας ήταν να διευκρινιστεί αν κάποιος δικαστής αποπειράθηκε να ασκήσει επιρροή στους υποβάλλοντες τις προδικαστικές παραπομπές δικαστές προκειμένου να επηρεάσει το περιεχόμενο των αποφάσεων στις υποθέσεις για τις οποίες υποβλήθηκαν τα εν λόγω ερωτήματα. Η Πολωνία δηλώνει ότι η υπόνοια τελέσεως πειθαρχικού παραπτώματος γεννήθηκε λόγω του ότι οι αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων ήσαν σχεδόν πανομοιότυπες. Περαιτέρω, η Πολωνία σημειώνει ότι ο βοηθούς του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων έθεσε την έρευνα στο αρχείο καθόσον δεν διαπιστώθηκε η τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος και ότι στις διαδικασίες αυτές οι σχετικοί δικαστές εκλήθησαν υπό την ιδιότητα των μαρτύρων και όχι ως κατηγορούμενοι. Επιπλέον, η Πολωνία υπογραμμίζει ότι εις βάρος των συγκεκριμένων δικαστών δεν εκκρεμεί, επί του παρόντος, πειθαρχική διαδικασία και ότι κατέθεσαν απλώς ως μάρτυρες σε υποθέσεις που αφορούν άλλους δικαστές.

32 NR RDSP 713-53/18, της 17ης Δεκεμβρίου 2018, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://rzecznik.gov.pl/wp-content/uploads/2018/12/Komunikat-Rzecznika-Dysc-z-1712.pdf.

77. Η Λεττονία προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει στα προδικαστικά ερωτήματα την απάντηση ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη υπέχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι το πειθαρχικό καθεστώς για τους δικαστές τηρεί τις εγγυήσεις περί δικαστικής ανεξαρτησίας. Υπογραμμίζει ότι το καθεστώς αυτό θα πρέπει να συμμορφώνεται προς τις εγγυήσεις που καθορίζονται στη νομολογία του Δικαστηρίου[33], όπως αποτυπώνεται στο λεττονικό πειθαρχικό σύστημα. Παρατηρεί ότι οι δικαστικές αποφάσεις δεν επισύρουν, κατ' αρχήν, πειθαρχικές ευθύνες για τους δικαστές και ότι αντικείμενο αυτής της ευθύνης μπορούν να είναι μόνο κατάφωρα και αδικαιολόγητα πειθαρχικά παραπτώματα[34]. Τονίζει τη σύνδεση της δικαστικής ανεξαρτησίας με τη διάκριση των εξουσιών και το κράτος δικαίου όπως αυτή αναγνωρίζεται, μεταξύ άλλων, στο λεττονικό δίκαιο και στο δίκαιο της Ένωσης[35].

78. Οι Κάτω Χώρες υποστηρίζουν ότι η απάντηση που θα πρέπει να δοθεί στα προδικαστικά ερωτήματα είναι καταφατική[36]. Κατά την άποψή τους, από τη νομολογία του Δικαστηρίου[37] συνάγεται ότι εθνικά μέτρα τα οποία, όπως εξηγούν τα αιτούντα δικαστήρια, αφορούν ή επιτρέπουν την άσκηση πολιτικής επιρροής στις πειθαρχικές διαδικασίες κατά δικαστών και μπορούν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να ασκηθεί πολιτικός έλεγχος επί του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, παραβιάζουν την αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

79. Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ υπογραμμίζει τη σημασία της δικαστικής ανεξαρτησίας για την τήρηση της αρχής του κράτους δικαίου, όπως αυτό αναγνωρίζεται στις έννομες τάξεις του ΕΟΧ και της Ένωσης[38]. Διατυπώνει τις ανησυχίες της ότι, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου[39], αρκετά στοιχεία του πολωνικού πειθαρχικού καθεστώτος για τους δικαστές δεν συνάδουν με τις απαιτήσεις δικαστικής ανεξαρτησίας. Μεταξύ των στοιχείων αυτών συγκαταλέγονται τα ακόλουθα: 1) το πειθαρχικό αδίκημα του επαγγελματικού παραπτώματος δεν καθορίζεται με σαφήνεια· 2) κατά τα φαινόμενα, υφίσταται σχέση μεταξύ του προσώπου που είναι υπεύθυνο για τις πειθαρχικές διαδικασίες και της εκτελεστικής εξουσίας όσον αφορά τη σύνθεση του Πειθαρχικού Συμβουλίου και τον εκ μέρους της εκτελεστικής εξουσίας διορισμό πειθαρχικών υπευθύνων για την εξέταση των υποθέσεων και την έκβαση των ερευνών· 3) η χρήση αποδεικτικών στοιχείων που έχουν αποκτηθεί παρανόμως ή από λειτουργικούς ελέγχους σε πειθαρχικές διαδικασίες· 4) ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία του Πειθαρχικού Συμβουλίου και 5) οι πειθαρχικές κυρώσεις είναι σοβαρές και η διαδικασία μπορεί να κινηθεί εκ νέου εις βάρος των δικαστών που κατηγορούνται.

33 Η Λεττονία παραπέμπει στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 67).

34 Η Λεττονία παραπέμπει ιδίως στην κοινή γνωμοδότηση αριθ. 755/2014 της 24ης Μαρτίου 2014 της Επιτροπής της Βενετίας, Διεύθυνση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ επί του σχεδίου νόμου για την πειθαρχική ευθύνη των δικαστών στη Δημοκρατία της Μολδαβίας (CDL-AD(2014)006), και στη γνωμοδότηση 825/2015 της 21ης Δεκεμβρίου 2015, της Επιτροπής της Βενετίας επί του νόμου για την πειθαρχική ευθύνη και την αξιολόγηση των δικαστών στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (CDL-AD(2015)042).

35 Η Λεττονία παραπέμπει ιδίως στην απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2010 του Satversmes tiesa (Συνταγματικού Δικαστηρίου), αριθ. 2009-11-01 και στις αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587), της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) και της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117).

36 Οι Κάτω Χώρες επισημαίνουν στις γραπτές τους παρατηρήσεις ότι δεν τοποθετούνται επί του σημείου 3 του προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-558/18 σχετικά με τη δυνατότητα χρησιμοποιήσεως παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών στοιχείων στις πειθαρχικές διαδικασίες κατά δικαστών, καθόσον δεν υπάρχουν επαρκή προς τούτο στοιχεία.

37 Οι Κάτω Χώρες παραπέμπουν στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψεις 48 έως 54 και 63 έως 67).

38 Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ παραπέμπει, ιδίως, στην απόφαση του δικαστηρίου ΕΖΕΣ της 14ης Φεβρουαρίου 2017, Pascal Nobile κατά DAS Rechtsschutz-Versicherungs, E-21/16 και στις αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587) και της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117).

39 Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ παραπέμπει στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 67).

80. Η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ υποστηρίζει ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η συνολική εικόνα της τροποποιήσεως της νομοθεσίας που αφορά το δικαστικό σύστημα στην Πολωνία και ότι αν κάθε αλλαγή εξεταστεί μεμονωμένα, χωρίς να εξεταστούν τα σωρευτικά της αποτελέσματα, ελλοχεύει ο κίνδυνος να μη δοθεί επαρκής προσοχή στις πλήρεις επιπτώσεις ενός συνόλου, κατά τα φαινόμενα, συντονισμένων μέτρων. Τονίζει επίσης ότι τα εν λόγω μέτρα έχουν αποθαρρυντικό χαρακτήρα, ο οποίος συνίσταται στο γεγονός ότι τα αιτούντα δικαστήρια κλήθηκαν να υποβάλουν γραπτές δηλώσεις όσον αφορά τις αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων.

81. Η Επιτροπή υποστήριξε επικουρικώς κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου[40], το πειθαρχικό καθεστώς στην Πολωνία παραβιάζει την αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας διότι δεν παρέχει τις αναγκαίες εγγυήσεις προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος χρησιμοποιήσεως του εν λόγω καθεστώτος ως οργάνου πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή δήλωσε ότι κίνησε τη διαδικασία λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ κατά της Πολωνίας, κρίνοντας ότι το νέο πειθαρχικό καθεστώς για τους δικαστές δεν είναι συμβατό με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη[41].

82. Συνοψίζοντας την επιχειρηματολογία της στο πλαίσιο εκείνης της διαδικασίας, η Επιτροπή υποστηρίζει ιδίως ότι: 1) η πολωνική νομοθεσία καθιστά εφικτή την επιβολή ποινικών κυρώσεων στους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων λόγω του περιεχομένου των δικαστικών τους αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων· 2) το Πειθαρχικό Συμβούλιο δεν πληροί τις απαιτήσεις περί δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, όπως αυτές εκτίθενται στις εκκρεμείς συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-585/18, C-624/18 και C-625/18, A.K. κ.λπ. (ανεξαρτησία του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου)· 3) το πολωνικό πειθαρχικό καθεστώς δεν εγγυάται ότι σε πρώτο βαθμό θα επιληφθεί της πειθαρχικής διαδικασίας εις βάρος τακτικού δικαστή νομίμως συσταθέν δικαστήριο, στο μέτρο που ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου καθορίζει, κατά περίπτωση και σύμφωνα με τη διακριτική του ευχέρεια, το πειθαρχικό δικαστήριο που θα επιληφθεί της υποθέσεως και 4) τα δικονομικά δικαιώματα των δικαστών στην πειθαρχική διαδικασία είναι περιορισμένα, καθόσον το καθεστώς αυτό δεν εγγυάται πλέον ότι οι υποθέσεις θα εξεταστούν εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, ενώ θίγονται παράλληλα και τα δικαιώματα άμυνας των κατηγορουμένων δικαστών.

VII. Ανάλυση

83. Έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στις υπό κρίση υποθέσεις είναι απαράδεκτες, διότι το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του επαρκές πραγματικό και νομικό υλικό προκειμένου να κρίνει αν υπήρξε παράβαση της υποχρεώσεως του κράτους μέλους να εγγυηθεί τη δικαστική ανεξαρτησία δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

84. Ειδικότερα, η έλλειψη διευκρινίσεων από τις προδικαστικές παραπομπές σχετικά με τον σύνδεσμο μεταξύ των επίμαχων μέτρων του κράτους μέλους και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η οποία δεν συνάδει με τις απαιτήσεις που προβλέπονται από το άρθρο 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, οδήγησε τα αιτούντα δικαστήρια στην υποβολή ερωτημάτων γενικού χαρακτήρα. Συνεπώς, η απάντηση του Δικαστηρίου στα ερωτήματα αυτά θα ισοδυναμούσε με συμβουλευτική γνώμη, η οποία δεν επιτρέπεται δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

40 Η Επιτροπή παραπέμπει στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 67).

41 Ανακοινωθέν Τύπου – Κράτος δικαίου: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κινεί τη διαδικασία επί παραβάσει για την προστασία των δικαστών στην Πολωνία από τον πολιτικό έλεγχο, 3 Απριλίου 2019, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1957_en.htm.

85. Η ανάλυσή μου υποδιαιρείται σε δύο σκέλη. Πρώτον, στο τμήμα Α, θα εξετάσω αν οι επίμαχες στις κύριες δίκες περιπτώσεις εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και, ιδίως, του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Δεύτερον, στο τμήμα Β, θα προβώ στην εξέταση του παραδεκτού των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως. Κατά την πορεία της αναλύσεως στο τμήμα Β, θα καταστεί προφανές για ποιον λόγο οι περιεχόμενες στη δικογραφία πληροφορίες είναι ανεπαρκείς για τη διενέργεια μιας ουσιαστικής εκτιμήσεως του κατά πόσον συντρέχει δομικού χαρακτήρα παραβίαση της αρχής της δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Για τον λόγο αυτό, δεν θα τοποθετηθώ ως προς το αν συντρέχει παραβίαση των σύμφυτων προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ εγγυήσεων.

Α. Η περίπτωση των κύριων δικών εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ

86. Κατά την άποψή μου, η επίμαχη στις κύριες δίκες περίπτωση εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και, ιδίως, του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

87. Με την απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18)[42], το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι, όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η εν λόγω διάταξη παραπέμπει στους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», ανεξαρτήτως αν τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης υπό την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη. Στη σκέψη 51 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο έκρινε ως ακολούθως:

«Αντιθέτως προς ό,τι υποστήριξαν συναφώς η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Ουγγαρία, το γεγονός ότι τα εθνικά μέτρα μειώσεως αποδοχών τα οποία αφορούσε η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), είχαν ληφθεί λόγω επιτακτικών αναγκών σχετιζόμενων με την εξάλειψη του υπέρμετρου ελλείμματος του προϋπολογισμού του οικείου κράτους μέλους και στο πλαίσιο προγράμματος χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης προς το κράτος μέλος αυτό *δεν είχε καμία* σημασία, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 29 έως 40 της αποφάσεως εκείνης, για να προκριθεί η ερμηνεία βάσει της οποίας το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ ετύγχανε εφαρμογής στην οικεία υπόθεση. Πράγματι, η κρίση αυτή στηρίχθηκε στο γεγονός ότι το εθνικό δικαστήριο το οποίο αφορούσε η εν λόγω απόφαση, συγκεκριμένα δε το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο, Πορτογαλία), εδύνατο, υπό την επιφύλαξη διακριβώσεως ανατεθείσας στο αιτούν στο πλαίσιο της υποθέσεως εκείνης δικαστήριο, να αποφαίνεται, ως δικαιοδοτικό όργανο, επί ζητημάτων απτομένων της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης και εμπιπτόντων, επομένως, σε τομείς που διέπονται από το δίκαιο αυτό (πρβλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 40)»[43].

88. Το αξιοσημείωτο στην προαναφερθείσα απόφαση είναι η εκ μέρους του Δικαστηρίου απόρριψη της επιχειρηματολογίας που προέβαλαν η Πολωνία και η Ουγγαρία περί του ότι στην υπόθεση Associação Sindical dos Juízes Portugueses έτυχε εφαρμογής το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, διότι τα επίμαχα εθνικά μέτρα μειώσεως των μισθολογικών απολαβών που ήσαν το αντικείμενο της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση εκείνη, είχαν ληφθεί λόγω της απαιτήσεως περιορισμού του υπέρμετρου ελλείμματος του προϋπολογισμού του οικείου κράτους μέλους στο πλαίσιο προγράμματος χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης. Αντιθέτως, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι κρίσιμο στην υπόθεση Associação Sindical dos Juízes Portugueses ήταν

42 EU:C:2019:531, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

43 Η υπογράμμιση δική μου.

το ότι το επίμαχο στην υπόθεση εκείνη εθνικό δικαιοδοτικό όργανο «εδύνατο» να αποφαίνεται ως δικαιοδοτικό όργανο, το οποίο θεωρώ ότι εννοεί δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, επί ζητημάτων σχετικών με την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και το οποίο, ως εκ τούτου, εμπίπτει στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

89. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τα αιτούντα δικαστήρια στις υπό κρίση υποθέσεις (βλ. σημείο 42 των παρουσών προτάσεων). Δεν αμφισβητείται ότι αποτελούν δικαιοδοτικά όργανα τα οποία «δύνανται» να αποφαίνονται, ως δικαστήρια κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, επί ζητημάτων σχετικών με την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Συνεπώς, κατ' αρχήν, τα αιτούντα δικαστήρια εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, και η εν λόγω διάταξη έχει εφαρμογή στις υπό κρίση υποθέσεις.

90. Εντούτοις, θεωρώ ότι με τις αποφάσεις του στις υποθέσεις Associação Sindical dos Juízes Portugueses ή Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18), το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε ότι το ευρύ πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ αναιρεί, ή έστω αποδυναμώνει, τους κανόνες του Δικαστηρίου επί του παραδεκτού των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων. Αυτή ακριβώς είναι η πτυχή –η οποία απουσιάζει από τη δίκη στην οποία στηρίχθηκαν οι προτάσεις μου στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις A.K. κ.λπ. (ανεξαρτησία του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου)[44], μια άλλη προδικαστική παραπομπή από πολωνικό δικαστήριο σχετικά με τη συμμόρφωση πολωνικών μέτρων προς τις απαιτήσεις δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ– που δεν επιτρέπει στο Δικαστήριο να κρίνει αν στην παρούσα δίκη συντρέχει παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Το ζήτημα αυτό θα εξεταστεί ακολούθως, στο τμήμα Β των παρουσών προτάσεων.

91. Το ευρύ καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ σημαίνει επίσης ότι, σε αντίθεση με την επιχειρηματολογία του Δημοσίου Ταμείου, η νομολογία του Δικαστηρίου επί των αποκαλούμενων εσωτερικών καταστάσεων, και ιδίως η απόφασή του στην υπόθεση Ullens de Schooten[45], δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση της κύριας δίκης. Η νομολογία εκείνη αφορά τη δυνατότητα του Δικαστηρίου να απαντά σε αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων υπό περιστάσεις οι οποίες θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποκλίνουν από τον γενικό κανόνα ότι οι εσωτερικές καταστάσεις, στις οποίες όλα τα στοιχεία της επιμέρους υποθέσεως περιορίζονται στο εσωτερικό ενός μόνο κράτους μέλους, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Αυτή η νομολογία αφορά, κυρίως, τους κανόνες της Ένωσης περί ελεύθερης κυκλοφορίας καθώς και άλλους τομείς του δικαίου της Ένωσης όπου, κατ' αρχήν, απαιτείται η συνδρομή διασυνοριακού στοιχείου[46]. Οι υπό κρίση υποθέσεις αφορούν το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Τούτο, εξ ορισμού, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αμιγώς εσωτερικό ζήτημα.

44 C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:551. Στις υποθέσεις εκείνες δεν αμφισβητήθηκε το παραδεκτό των προδικαστικών ερωτημάτων διότι υπήρχε ξεκάθαρος σύνδεσμος μεταξύ του δικαίου της Ένωσης, ήτοι της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ 2000, L 303, σ. 16), και των προς επίλυση στην κύρια δίκη διαφορών. Ως εκ τούτου, στις προτάσεις εκείνες καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί επί των υποθέσεων εκείνων, σε συνδυασμό με την προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 47 του Χάρτη, αν συντρέχει δομικού χαρακτήρα παραβίαση της αρχής της δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Βλ., περαιτέρω, σημείο 125 των παρουσών προτάσεων.

45 Απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2016, (C-268/15, EU:C:2016:874, σκέψεις 49 έως 55)· βλ., επίσης, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Fremoluc (C-343/17, EU:C:2018:754).

46 Βλ. Iglesias Sánchez, S., «Purely Internal Situations and the Limits of EU Law: A Consolidated Case Law or a Notion to be Abandoned?», *European Constitutional Law Review*, τόμος 14, 2018, σ. 7 έως 36, ιδίως σ. 14 έως 28. Για περαιτέρω ανάλυση βλ., για παράδειγμα, Dubout, E., «Voyage en eaux troubles: vers une épuration des situations "purement" internes?: CJUE, gde ch., 15 Νοεμβρίου 2016, Ullens de Schooten, aff. C-268/15, ECLI:EU:C:2016:874» *Revue des affaires européennes*, αριθ. 4, 2016, σ. 679 έως 693· Krommendijk, J., «Wide Open and Unguarded Stand our Gates: The CJEU and References for a Preliminary Ruling in Purely Internal Situations», *German Law Journal*, τόμος 18, 2017, σ. 1359 έως 1394· Potvin-Solis, L., «Qualification des situations purement internes», σε Neframi, E. (επιμ.), *Renvoi préjudiciel et marge d'appréciation du juge national*, Larcier, 2015, σ. 39 έως 99.

92. Τούτο συμβαίνει διότι οι «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης» κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ παρέχουν στο Δικαστήριο την εξουσία να αποφανθεί επί πολύ σοβαρών παραβάσεων των εγγυήσεων της δικαστικής ανεξαρτησίας, δεδομένου ότι το άρθρο 19 ΣΕΕ είναι η απτή έκφραση της αρχής του κράτους δικαίου, μίας εκ των θεμελιωδών αξιών στις οποίες στηρίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση κατά το άρθρο 2 ΣΕΕ, και διότι τα κράτη μέλη δεσμεύονται από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ να «προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία» [47]. Αναπόφευκτα, οι δομικού χαρακτήρα παραβιάσεις της αρχής της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης έχουν επιπτώσεις στον προβλεπόμενο από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ προδικαστικό μηχανισμό και, ως εκ τούτου, στη δυνατότητα των δικαστηρίων των κρατών μελών να ενεργούν ως δικαστήρια της Ένωσης.

93. Συναφώς, δέχομαι τα επιχειρήματα του Πολωνού Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που εκτίθενται στο σημείο 64 των παρουσών προτάσεων σχετικά με την έννοια της φράσεως «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης» κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [48] και απορρίπτω αυτά του Γενικού Εισαγγελέα που εκτίθενται στο σημείο 56 των παρουσών προτάσεων, ότι η κρίση ότι η κύρια δίκη εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ θίγει τη διάκριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, τούτο δε διότι η νομοθεσία της Ένωσης έχει συνέπειες στις αρμοδιότητες των κρατών μελών περί της οργανώσεως των συστημάτων τους για την απονομή της δικαιοσύνης υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις που περιγράφονται εν προκειμένω.

94. Κατά συνέπεια, ουδόλως θεωρώ σημαντικό το γεγονός ότι οι διαφορές των κυρίων δικών αφορούν την εφαρμογή διατάξεων της πολωνικής νομοθεσίας στον τομέα της δημοσίας διοικήσεως στην υπόθεση C-558/18 και του πολωνικού ποινικού δικαίου στην υπόθεση C-563/18. Όπως κατέστησε σαφές το Δικαστήριο στη σκέψη 51 της αποφάσεως Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18), η οποία παρατίθεται στο σημείο 87 των παρουσών προτάσεων, το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δεν συνδέεται καθ' οιονδήποτε τρόπο με το αν η επί της ουσίας διαφορά στην οποία αμφισβητείται η δικαστική ανεξαρτησία αφορά το δίκαιο της Ένωσης. Όπως υπογραμμίζεται στα σημεία 88 και 89 των παρουσών προτάσεων, το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ είναι ευρύ. Το αν η παραβίαση της δικαστικής ανεξαρτησίας έχει ή δεν έχει δομικό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, συνιστά παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ είναι διαφορετικό ζήτημα (βλ. σημείο 125 των παρουσών προτάσεων).

95. Συνεπώς, οι ομοιότητες των υπό κρίση υποθέσεων με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των υποθέσεων Falciola [49] και Nour [50], δεν συνδέονται άμεσα με την περίπτωση της κύριας δίκης, δεδομένου ότι οι αποφάσεις εκείνες είχαν εκδοθεί πριν από την έκδοση των αποφάσεων του Δικαστηρίου στις υποθέσεις Associação Sindical dos Juízes Portugueses και Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18).

96. Στη διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 1990, της ολομέλειας του Δικαστηρίου στην υπόθεση Falciola [51], η διαφορά ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αφορούσε την εφαρμογή των κανόνων της Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις, ωστόσο, από τη διάταξη περί παραπομπής καθίστατο σαφές ότι σκοπός των προδικαστικών ερωτημάτων ήταν να αποσαφηνιστεί αν οι εθνικοί δικαστές μπορούσαν να ασκούν τα

47 Βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531, ιδίως, σκέψεις 42 έως 48, 54, 55, 57, 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

48 Εξαιρουμένων των επιχειρημάτων του που αφορούν την υπόθεση Falciola, τουλάχιστον, υπό τις περιστάσεις των υπό κρίση υποθέσεων.

49 Διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 1990 (C-286/88, EU:C:1990:33).

50 Διάταξη της 25ης Μαΐου 1998 (C-361/97, EU:C:1998:250).

51 C-286/88, EU:C:1990:33, ιδίως σκέψεις 1 έως 5 και 8 έως 10. Για μια περαιτέρω συζήτηση εκείνης της υποθέσεως και της σημασίας της στην εξέλιξη της νομολογίας του Δικαστηρίου επί του παραδεκτού των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως, βλ., για παράδειγμα, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα C. Lenz στην υπόθεση Bosman κ.λπ. (C-415/93, EU:C:1995:293, σημεία 76 έως 80), του γενικού εισαγγελέα N. Fennelly στην υπόθεση Corsica Ferries France (C-266/96, EU:C:1998:19, σημείο 19, υποσημείωση 30) και του γενικού εισαγγελέα F. Jacobs στην υπόθεση Centrosteel (C-456/98, EU:C:2000:137, σημείο 24).

καθήκοντά τους κατά ανεξάρτητο και αμερόληπτο τρόπο παρά τη θέσπιση της ιταλικής νομοθεσίας περί της ευθύνης του δικαστικού σώματος. Το Δικαστήριο έκρινε ότι τα ερωτήματα ουδεμία σχέση είχαν με τη διαφορά της κύριας δίκης καθόσον δεν αφορούσαν την ερμηνεία των κανόνων της Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις, το δε αιτούν δικαστήριο «διερωτ[ούνταν] απλώς για τις ψυχολογικές αντιδράσεις που θα προκαλούσε ενδεχομένως σε ορισμένους ιταλούς δικαστές» η εν λόγω νομοθεσία. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα προδικαστικά ερωτήματα ουδόλως αφορούσαν την αντικειμενικώς αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και, επομένως, ήταν αναρμόδιο να αποφανθεί επί των συγκεκριμένων ερωτημάτων.

97. Ομοίως, στη διάταξη της 25ης Μαΐου 1998 στην υπόθεση Nour[52], το Δικαστήριο έκρινε ότι τα προδικαστικά ερωτήματα ουδεμία σχέση έχουν με τη διαφορά της κύριας δίκης και ότι είναι αναρμόδιο να αποφανθεί επ' αυτών. Τα ερωτήματα αυτά είχαν υποβληθεί από αυστριακή επιτροπή προσφυγών στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ ενός ιατρού και ενός ασφαλιστικού ταμείου σχετικά με τις ιατρικές δαπάνες και αφορούσαν τις γενικές αρχές που αποτελούν τμήμα του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά ορισμένες πτυχές της λειτουργίας της επιτροπής προσφυγών. Το σκεπτικό του Δικαστηρίου επικεντρώθηκε σε τρεις λόγους. Πρώτον, τα προδικαστικά ερωτήματα δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της διαφοράς και, συνεπώς, δεν αφορούσαν την αντικειμενικώς αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Δεύτερον, η προβλεπόμενη από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασία δεν επιτρέπει στον εθνικό δικαστή να υποβάλει ερωτήματα τα οποία αφορούν διαφορά στην οποία ο ίδιος εμπλέκεται ιδιωτικώς μέσω της επιτροπής στην οποία προεδρεύει και στο πλαίσιο διαφορετικής διαδικασίας, όπως έπραξε ο πρόεδρος της εν λόγω επιτροπής προσφυγών. Τρίτον, κατά τα φαινόμενα, το δίκαιο της Ένωσης δεν είχε εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης.

98. Πάντως, καμία εξ αυτών των υποθέσεων δεν αφορούσε το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, φρονώ ότι η ένσταση κατά την οποία η επίμαχη στην κύρια δίκη περίπτωση δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ πρέπει να απορριφθεί.

Β. Για ποιον λόγο είναι απαράδεκτα τα προδικαστικά ερωτήματα

99. Φρονώ ότι η ένσταση απαραδέκτου των προδικαστικών ερωτημάτων πρέπει να γίνει δεκτή, πλην όμως για λόγους ελαφρώς διαφορετικούς από εκείνους που προβάλλουν στις παρατηρήσεις τους οι μετέχοντες στη διαδικασία. Η ουσία του ζητήματος του παραδεκτού στις υπό κρίση υποθέσεις έγκειται στην έλλειψη ικανοποιητικής βάσεως, τόσο από την άποψη των πραγματικών περιστατικών όσο και από νομικής απόψεως, ώστε το Δικαστήριο να κρίνει αν συντρέχει παράβαση της δικαστικής ανεξαρτησίας που προστατεύεται βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Για τον λόγο αυτό, αδυνατώ να εισηγηθώ στο Δικαστήριο επί του ζητήματος αν υπήρξε παράβαση της συγκεκριμένης διατάξεως. Κατά συνέπεια, δεν θα καταθέσω επικουρική άποψη για το ενδεχόμενο διαφωνίας του Δικαστηρίου με την ανάλυση μου επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων.

52 C-361/97, EU:C:1998:250, ιδίως σκέψεις 1 έως 9, 12 έως 20. Η εν λόγω διάταξη εκδόθηκε από τριμελές τμήμα.

1. Οι σχετικοί με το παραδεκτό των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως κανόνες

100. Είναι σκόπιμο να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εφόσον τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται κατ' αρχήν να απαντήσει [53].

101. Επομένως, υπέρ των ερωτημάτων που άπτονται του δικαίου της Ένωσης συντρέχει τεκμήριο λυσιτέλειας. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το ζήτημα είναι υποθετικής φύσεως ή, επίσης, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [54].

102. Κατά τη νομολογία περί της ερμηνείας του άρθρου 94, στοιχεία α′ και β′, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου [55], η ανάγκη να δοθεί χρήσιμη για το αιτούν δικαστήριο ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης επιτάσσει να ορίζει ο εθνικός δικαστής το πραγματικό και νομικό πλαίσιο των προδικαστικών ερωτημάτων ή, τουλάχιστον, να εκθέτει τις πραγματικές περιστάσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά [56]. Εξάλλου, κατά το άρθρο 94, στοιχείο γ′, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, είναι απαραίτητο το εθνικό δικαστήριο να παρέχει έναν ελάχιστο αριθμό διευκρινίσεων όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους επέλεξε τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητεί την ερμηνεία και τη σχέση που υφίσταται, κατά το εν λόγω δικαστήριο, μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί εθνικής νομοθεσίας [57]. Όπως επισημαίνεται στο σημείο 6 των παρουσών προτάσεων, οι απαιτήσεις αυτές προβλέπονται επίσης από τις συστάσεις του Δικαστηρίου [58].

53 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 26), και της 26ης Μαρτίου 2019, Abanca Corporación Bancaria και Bankia (C-70/17 και C-179/17, EU:C:2019:250, σκέψεις 43 και 44).

54 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 27), και της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, σκέψη 48).

55 Το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου ορίζει ότι: «[π]λην του κειμένου των υποβαλλομένων στο Δικαστήριο προδικαστικών ερωτημάτων, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιλαμβάνει: α) συνοπτική έκθεση του αντικειμένου της διαφοράς, καθώς και των σχετικών διαπιστωθέντων από το αιτούν δικαστήριο πραγματικών περιστατικών ή, τουλάχιστον, έκθεση των πραγματικών στοιχείων στα οποία στηρίζονται τα ερωτήματα· β) το περιεχόμενο των δυνητικά εφαρμοστέων εν προκειμένω εθνικών διατάξεων και, ενδεχομένως, τη σχετική εθνική νομολογία· γ) έκθεση των λόγων που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της κατά τη γνώμη του σχέσεως μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας.»

56 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2016, Safe Interenvios (C-235/14, EU:C:2016:154, σκέψη 114), και της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Asociación Profesional Élite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, σκέψη 24).

57 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2017, Maio Marques da Rosa (C-306/16, EU:C:2017:844, σκέψη 54), και της 2ας Μαΐου 2019, Asendia Spain (C-259/18, EU:C:2019:346, σκέψη 18).

58 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 2017, INGSTEEL και Metrostav (C-76/16, EU:C:2017:549, σκέψη 51), και της 2ας Μαΐου 2019, Asendia Spain (C-259/18, EU:C:2019:346, σκέψη 20).

103. Κατά πάγια επίσης νομολογία, η δικαιολόγηση της προδικαστικής παραπομπής δεν έγκειται στη διατύπωση συμβουλευτικών γνωμών επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων, αλλά στην ανάγκη αποτελεσματικής επίλυσης μιας ένδικης διαφοράς[59]. Επομένως, όταν η απάντηση του Δικαστηρίου έχει ως αποτέλεσμα την έκδοση συμβουλευτικής γνώμης επί ενός γενικού[60] ή υποθετικού[61] προβλήματος, το Δικαστήριο κρίνει τα ερωτήματα αυτά απαράδεκτα.

104. Τούτο ανταποκρίνεται στον σκοπό της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ. Καθιερώνοντας τον διάλογο μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαιοδοτικών οργάνων των κρατών μελών, η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στη διασφάλιση της συνοχής και της ενότητας αυτής της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, καθιστώντας, επομένως, δυνατή τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητάς του και της αυτονομίας του, καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες[62].

105. Η ανάλυση της νομολογίας σχετικά με τις απαιτήσεις του περιεχομένου των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων που προβλέπονται από το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου καταδεικνύει τον λόγο για τον οποίο οι αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων στις υπό κρίση υποθέσεις είναι προβληματικές από την άποψη του παραδεκτού.

106. Η απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2017 στην υπόθεση Puškár[63], αφορούσε την ερμηνεία αρκετών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στο πλαίσιο προσφυγής που ασκήθηκε κατά των σλοβακικών αρχών προκειμένου να διαγραφεί το όνομα του αιτούντος από κατάλογο προσώπων χαρακτηριζόμενων ως «εικονικών προσώπων» που κατείχαν διευθυντικές θέσεις σε εταιρίες. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η συμπερίληψη του ονόματός του σε αυτόν τον κατάλογο συνιστούσε προσβολή του δικαιώματός του στην προσωπικότητα.

107. Το τέταρτο ερώτημα στην υπόθεση Puškár[64] είχε να κάνει με το αν πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη νομολογία του Δικαστηρίου στην περίπτωση που αυτή διαφοροποιείται από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το ερώτημα αυτό είναι απαράδεκτο καθόσον «[τ]ο αιτούν δικαστήριο [...] υπέβαλε το ερώτημα αυτό κατά τρόπο γενικό, χωρίς να διευκρινίσει σαφώς και επακριβώς σε τι συνίστανται οι αποκλίσεις τις οποίες επικαλείται». Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι, όσον αφορά τις προβλεπόμενες από το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του απαιτήσεις, «το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εκθέτει επακριβώς τους λόγους που το οδήγησαν να διερωτηθεί περί της ερμηνείας ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης» και ότι «είναι απαραίτητο να παράσχει το εθνικό δικαστήριο έναν ελάχιστο αριθμό διευκρινίσεων όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους επέλεξε τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητεί την ερμηνεία και τη σχέση που υφίσταται κατά το εν λόγω δικαστήριο μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί εθνικής νομοθεσίας».

59 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 28), και της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Rittinger κ.λπ. (C-492/17, EU:C:2018:1019, σκέψη 50).

60 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 24ης Απριλίου 2012, Kamberaj (C-571/10, EU:C:2012:233, σκέψεις 44 έως 46), και της 7ης Νοεμβρίου 2013, Romeo (C-313/12, EU:C:2013:718, σκέψεις 39 έως 41).

61 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2018, Aviabaltika (C-107/17, EU:C:2018:600, σκέψεις 40 έως 43), και της 11ης Δεκεμβρίου 2018, Weiss κ.λπ. (C-493/17, EU:C:2018:1000, σκέψεις 165 και 166).

62 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 45).

63 C-73/16, EU:C:2017:725, ιδίως σκέψεις 1, 2, 25 και 26.

64 Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017 (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψεις 118 έως 124).

108. Η μη ικανοποιητική επεξήγηση της νομοθεσίας του κράτους μέλους, έλλειψη η οποία δεν καθιστά δυνατή τη διαπίστωση περί υπάρξεως αυτού του κρίσιμου συνδέσμου και, ως εκ τούτου, τη διαπίστωση του απαραδέκτου, απαντά ιδίως στις αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 2017, Milkova [65] και της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Rittinger κ.λπ. [66], καθώς και στη διάταξη της 7ης Ιουνίου 2018, Filippi κ.λπ. [67].

109. Στην υπόθεση Milkova [68], η οποία αφορούσε προσφυγή, ενώπιον των βουλγαρικών δικαστηρίων, κατά καταγγελίας της εργασιακής σχέσεως, η οποία προβαλλόταν ότι παρέβαινε την απαγόρευση διακρίσεων λόγω αναπηρίας, το Δικαστήριο έκρινε ότι το αιτούν δικαστήριο αρκέστηκε σε γενική μνεία του άρθρου 4 της οδηγίας 2000/78, καθώς και των λοιπών διατάξεων της, χωρίς να θεμελιώνει σύνδεσμο μεταξύ των διατάξεων αυτών και της επίμαχης σε εκείνη την κύρια δίκη εθνικής νομοθεσίας.

110. Η υπόθεση Rittinger κ.λπ. [69] αφορούσε μια διαφορά σχετικά, μεταξύ άλλων, με τη νομοθεσία της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά γερμανική νομοθετική ρύθμιση κατά την οποία όλοι οι ενήλικοι που διαθέτουν οικία στην εθνική επικράτεια υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορά στους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι καθοριστικής σημασίας για το παραδεκτό της προδικαστικής παραπομπή ήταν το γεγονός ότι «μολονότι το [αιτούν] δικαστήριο εκθέτει ότι η εισφορά υπέρ της ραδιοτηλεοράσεως κατέστησε δυνατή τη χρηματοδότηση του εν λόγω συστήματος προς αποκλειστικό όφελος των ραδιοτηλεοπτικών φορέων της Γερμανίας, δεν διευκρινίζει τους όρους χρηματοδοτήσεως του εν λόγω συστήματος ούτε τους λόγους για τους οποίους άλλοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς θα αποκλειστούν από τη χρήση του ίδιου συστήματος».

111. Στην υπόθεση Filippi κ.λπ. [70], η οποία αφορούσε την εκ μέρους των αυστριακών αρχών κατάσχεση και επιβολή άλλων κυρώσεων όσον αφορά μηχανές τυχερών παιγνίων για τις οποίες απαιτείτο η έκδοση άδειας, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ήταν προδήλως απαράδεκτη. Τούτο οφείλεται ιδίως στη μη συνδρομή των προβλεπόμενων από το άρθρο 94, στοιχείο γ′, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου απαιτήσεων, καθόσον, αφενός, κανένα από τα στοιχεία της προδικαστικής παραπομπής δεν εξέθετε με την απαιτούμενη ακρίβεια και σαφήνεια τους λόγους που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να ζητήσει την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου, δεν διευκρινιζόταν ο σύνδεσμος μεταξύ του δικαίου της Ένωσης και της εφαρμοστέας στην υπόθεση της κύριας δίκης νομοθεσίας. Επιπλέον, όσον αφορά τις εν λόγω απαιτήσεις, απουσίαζαν τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με αυτή την εθνική νομοθεσία. Μολονότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως εξέθετε το περιεχόμενο ορισμένων διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας, εντούτοις, αυτή «δεν [ανέφερε] με επαρκή σαφήνεια πώς οι διατάξεις αυτές θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στις διαφορές των οποίων έχει επιληφθεί το αιτούν δικαστήριο και οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως αυτής».

112. Τέλος, επισημαίνω ότι στην πρόσφατη απόφαση της ολομέλειας στην υπόθεση Wightman κ.λπ. [71], στην οποία απορρίφθηκαν τα επιχειρήματα που αφορούν το παραδεκτό αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως με αντικείμενο την κοινοποίηση της προθέσεως του Ηνωμένου Βασιλείου να αποσυρθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν τέθηκαν υπό αμφισβήτηση οι προβλεπόμενες από το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένου του συνδέσμου που απαιτείται από το άρθρο 94, στοιχείο γ′, του εν λόγω Κανονισμού, μεταξύ των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης και της εφαρμοστέας στην κύρια δίκη νομοθεσίας του κράτους μέλους.

65 C-406/15, EU:C:2017:198.

66 C-492/17, EU:C:2018:1019.

67 C-589/16, EU:C:2018:417.

68 Απόφαση της 9ης Μαρτίου 2017 (C-406/15, EU:C:2017:198, ιδίως σκέψεις 73 έως 77).

69 Απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018 (C-492/17, EU:C:2018:1019, ιδίως σκέψεις 45 έως 47).

70 Διάταξη της 7ης Ιουνίου 2018 (C-589/16, EU:C:2018:417, ιδίως σκέψεις 25, 28, 31 έως 33).

71 Απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018 (C-621/18, EU:C:2018:999, ιδίως σκέψεις 29 έως 34).

2. Εφαρμογή στις υπό κρίση υποθέσεις

113. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα παρασχεθέντα από το αιτούν δικαστήριο στοιχεία πληρούν τις απαιτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη η φύση και το περιεχόμενο του υποβληθέντος ερωτήματος[72]. Κατά πάγια επίσης νομολογία, οι προβλεπόμενες από το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου απαιτήσεις ισχύουν όλως ιδιαιτέρως στον τομέα του ανταγωνισμού ο οποίος χαρακτηρίζεται από σύνθετες πραγματικές και νομικές καταστάσεις[73].

114. Οι παρατηρήσεις αυτές, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι κατά πάγια επίσης νομολογία οι προβλεπόμενες από το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου πρέπει να τηρούνται σχολαστικώς[74], με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι δυσχέρειες της διαπιστώσεως περί του αν συντρέχει δομικού χαρακτήρα παραβίαση της δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ σημαίνει ότι, σε αυτό το πλαίσιο, το άρθρο 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου απαιτεί την παροχή επαρκών διευκρινίσεων σχετικά με τα προσβαλλόμενα μέτρα του κράτους μέλους και την επεξήγηση του λόγου για τον οποίο τα μέτρα αυτά δεν συνάδουν με τις εγγυήσεις δικαστικής ανεξαρτησίας που προβλέπονται από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

115. Στις υπό κρίση υποθέσεις, οι διατάξεις περί παραπομπής δεν παρέχουν επαρκείς εξηγήσεις όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και των επίμαχων πολωνικών μέτρων. Στο πλαίσιο των ανησυχιών των αιτούντων δικαστηρίων όσον αφορά τη δικαστική ανεξαρτησία, τα σχετικά πολωνικά μέτρα εκτίθενται σε γενικές γραμμές στα σημεία 8 έως 32 των παρουσών προτάσεων. Ωστόσο, σε αντίθεση με άλλες υποθέσεις στις οποίες ζητήθηκε από το Δικαστήριο να κρίνει το συμβατό εθνικών μέτρων σχετικά με τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος στην Πολωνία με τις προβλεπόμενες από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ εγγυήσεις της δικαστικής ανεξαρτησίας[75], από τη δικογραφία απουσιάζει οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με το ποιες είναι οι διατάξεις της πολωνικής νομοθεσίας που αντιβαίνουν στις εν λόγω εγγυήσεις και τον λόγο για τον οποίο συμβαίνει τούτο.

116. Συναφώς, συμμερίζομαι την επιχειρηματολογία που προβάλλει επί της ουσίας η Πολωνία και εκτίθεται στο σημείο 71 των παρουσών προτάσεων ότι οι προβαλλόμενες με τις διατάξεις περί παραπομπής αιτιάσεις είναι γενικού χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, καίτοι στις προδικαστικές παραπομπές εκτίθεται το περιεχόμενο αρκετών διατάξεων της πολωνικής νομοθεσίας, εντούτοις ουδόλως διευκρινίζεται η λειτουργία αυτών των διατάξεων ούτε υποδεικνύεται με ποιον τρόπο οι διατάξεις αυτές φέρεται να παραβιάζουν τις προβλεπόμενες από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ απαιτήσεις περί δικαστικής ανεξαρτησίας. Επίσης, οι διατάξεις περί παραπομπής δεν εξηγούν με ποιον τρόπο τροποποιήθηκαν οι συγκεκριμένες διατάξεις της πολωνικής νομοθεσίας από τους νόμους που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο της μεταρρυθμίσεως του πολωνικού δικαστικού συστήματος ούτε το πώς εφαρμόζονται οι εν λόγω διατάξεις στο πλαίσιο του νέου καθεστώτος για τις πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος δικαστών. Κατά συνέπεια, απουσιάζουν τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που απαιτούνται για την εκτίμηση των εκτιθέμενων στις προδικαστικές παραπομπές αιτιάσεων και τον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής τους.

72 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (C-217/05, EU:C:2006:784, σκέψη 29).

73 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Rittinger κ.λπ. (C-492/17, EU:C:2018:1019, σκέψη 39), και της 5ης Μαρτίου 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, σκέψη 49)· βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Y. Bot στην υπόθεση Danqua (C-429/15, EU:C:2016:485, σημείο 32).

74 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, σκέψη 19) και της 2ας Μαΐου 2019, Asendia Spain (C-259/18, EU:C:2019:346, σκέψη 19).

75 Βλ. υποσημείωση 2 των παρουσών προτάσεων.

117. Επιπλέον, οι προδικαστικές παραπομπές χαρακτηρίζονται από στοιχείο υποκειμενικής μεροληψίας όσον αφορά τις επιπτώσεις του νέου πειθαρχικού καθεστώτος στη δυνατότητα των υποβαλλόντων τις αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων δικαστών να αποφαίνονται κατά τρόπο ανεξάρτητο. Τούτο περιγράφεται σε αμφότερες τις διατάξεις περί παραπομπής ως «φόβος» (βλ. σημεία 34 και 36 των παρουσών προτάσεων). Δεδομένου ότι ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν αντιδικούν, είναι δύσκολο να διαπιστωθεί αν στη δικαστική ανεξαρτησία έχει εμφιλοχωρήσει υποκειμενική μεροληψία, γεγονός το οποίο, όπως υπογράμμισα στις προηγούμενες προτάσεις μου σε σχέση με την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος στην Πολωνία[76], αποτελεί ζήτημα διαφορετικό από την εκτίμηση της αντικειμενικής ανεξαρτησίας.

118. Στις υπό κρίση υποθέσεις, οι διατάξεις περί παραπομπής υποδηλώνουν ότι η ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ είναι αναγκαία για την έκδοση των αποφάσεων επί των διαφορών των κυρίων δικών για τον λόγο ότι τα αιτούντα δικαστήρια φοβούνται ότι, σε περίπτωση εκδόσεως συγκεκριμένων αποφάσεων στις δίκες εκείνες, θα κινηθούν πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος των δικαστών που μετέχουν στη σύνθεση των οικείων δικαστικών σχηματισμών. Επομένως, δεν έχουν κινηθεί ακόμη τέτοιου είδους διαδικασίες. Βάσει των διατάξεων περί παραπομπής, τα αιτούντα δικαστήρια έχουν απλώς υποκειμενικό φόβο ο οποίος δεν έχει μετουσιωθεί σε πειθαρχικές διαδικασίες και παραμένει υποθετικός.

119. Συνεπώς, το ζήτημα αν συντρέχει δομικού χαρακτήρα παραβίαση της δικαστικής ανεξαρτησίας δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ παραμένει υποθετικό υπό τις περιστάσεις των κυρίων δικών, λόγω της ελλείψεως επαρκών στοιχείων σχετικά με τον τρόπο και τον λόγο για τον οποίο συντελέστηκε αυτή η παραβίαση, τα οποία, αμφότερα, ενισχύονται από τη μη συγκεκριμενοποίηση της διαφοράς μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών όσον αφορά τη δικαστική ανεξαρτησία.

120. Επισημαίνω ιδίως ότι ουδείς από τους μετέχοντες στη διαδικασία που υπέβαλαν παρατηρήσεις στις υπό κρίση υποθέσεις δεν αντέκρουσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση τη λεπτομερή επιχειρηματολογία που περιέχεται στις γραπτές παρατηρήσεις της Πολωνίας όσον αφορά τον λόγο για τον οποίο συγκεκριμένες διατάξεις της πολωνικής νομοθεσίας συνάδουν με τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη σε σχέση με τη δικαστική ανεξαρτησία (βλ. 72 έως 75 των παρουσών προτάσεων). Επιπλέον, δεν κατατέθηκαν παρατηρήσεις ως προς το γιατί δικαιολογείται ο υποκειμενικός φόβος των ενδιαφερομένων δικαστών, παρά το γεγονός ότι ο Γενικός Εισαγγελέας και η Πολωνία διαβεβαιώνουν ότι η αιτία των ερευνών έναντι των εν λόγω δικαστών έγκειται στο ότι οι αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων ήσαν πανομοιότυπες, και όχι στο ότι υποβλήθηκαν αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων, και ότι εις βάρος των δικαστών αυτών δεν έχει ληφθεί κανένα μέτρο πειθαρχικού χαρακτήρα (βλ. σημεία 70 έως 76 των παρουσών προτάσεων). Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω, μου είναι δύσκολο να διακρίνω με ποιον τρόπο συγκεκριμενοποιείται οποιαδήποτε διένεξη όσον αφορά τους συγκεκριμένους δικαστές στις υπό κρίση υποθέσεις.

121. Όπως επισημαίνουν ο Γενικός Εισαγγελέας και η Επιτροπή, οι περιστάσεις των υπό κρίση υποθέσεων διαφέρουν εκείνων της περιπτώσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Associação Sindical dos Juízes Portugueses[77]. Η υπόθεση εκείνη αφορούσε προσφυγή που άσκησε η Συνδικαλιστική Ένωση Πορτογάλων Δικαστών κατά του πορτογαλικού Ελεγκτικού Συνεδρίου ζητώντας, μεταξύ άλλων, την ακύρωση των εθνικών μέτρων μειώσεως των μισθολογικών απολαβών, με τα οποία μειώθηκαν οι αποδοχές των δικαστών. Προς στήριξη της προσφυγής της, η συνδικαλιστική ένωση εκείνη υποστήριξε ότι τα εν λόγω μέτρα συνεπάγονται παραβίαση της αρχής της ανεξαρτησίας των δικαστών που κατοχυρώνει τόσο το πορτογαλικό δίκαιο

76 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα E. Tanchev στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις A.K. κ.λπ. (ανεξαρτησία του πειθαρχικού συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:551, σημείο 120).

77 Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018 (C-64/16, EU:C:2018:117).

όσο και το δίκαιο της Ένωσης[78]. Είναι σαφές ότι, στην υπόθεση εκείνη, οι δικαστές είχαν υποστεί μείωση των αποδοχών τους. Υπό τις περιστάσεις των υπό κρίση υποθέσεων δεν είναι σαφές ότι τα μέτρα που ελήφθησαν από την Πολωνία είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δικαιολογημένης ανησυχίας μεροληψίας, η οποία να απαιτεί τη διεξαγωγή ουσιαστικής έρευνας.

122. Επιπλέον, όπως επισημαίνει το Δημόσιο Ταμείο, τα παραδείγματα της νομολογίας του Δικαστηρίου, η οποία υιοθετεί ευρεία ερμηνεία της σημασίας των προδικαστικών ερωτημάτων για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν αναιρούν την ως άνω ανάλυση. Για παράδειγμα, το Δικαστήριο έχει απαντήσει επί ερωτημάτων που αφορούσαν το δικαίωμα ή την υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου να υποβάλει προδικαστική παραπομπή δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ[79], το οποίο, εν στενή εννοία, ενδέχεται να μην καθορίζει το αποτέλεσμα της αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί στο πλαίσιο της κύριας δίκης. Επιπλέον, στο πλαίσιο της νομολογίας που αφορά τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις[80], το Δικαστήριο έχει ερμηνεύσει υπό ευρεία έννοια τον όρο «έκδοση αποφάσεως» για τους σκοπούς του άρθρου 267, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αποφαινόμενο ότι καλύπτει το σύνολο της διαδικασίας που οδηγεί στην έκδοση της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου.

123. Τούτο, ωστόσο, είναι διαφορετικό ζήτημα από την έκθεση κατά τρόπο σαφή του συνδέσμου μεταξύ, αφενός, των επίμαχων μέτρων του κράτους μέλους και, αφετέρου, της σχετικής διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, η οποία, εν προκειμένω, είναι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Επιπλέον, όπως υπογραμμίστηκε στο σημείο 114 των παρουσών προτάσεων, οι δυσχέρειες καθορισμού του αν τα μέτρα του κράτους μέλους συνάδουν με τις εγγυήσεις δικαστικής ανεξαρτησίας που προβλέπονται από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ απαιτούν την απαρέγκλιτη τήρηση των απαιτήσεων που επιβάλλει το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

124. Θα προσέθετα στα ανωτέρω, λαμβάνοντας υπόψη τα επιχειρήματα που προέβαλε ο Πολωνός Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε σχέση με τη σημασία που έχει για τις υπό κρίση υποθέσεις η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Unibet[81] (βλ. σημείο 65 των παρουσών προτάσεων), ότι η απόφαση εκείνη δεν δικαιολογεί τη μη συμμόρφωση του εθνικού δικαστή προς του κανόνες του Δικαστηρίου επί του παραδεκτού των αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων. Φρονώ ότι οι υπό κρίση υποθέσεις δεν αποτελούν περιπτώσεις στις οποίες η εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης παρακωλύεται λόγω της ελλείψεως ενδίκου βοηθήματος του κράτους μέλους. Οι υπό κρίση υποθέσεις αποτελούν απλώς καταστάσεις για τις οποίες το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του επαρκή στοιχεία προκειμένου να διαπιστώσει αν συντρέχει παραβίαση του δικαίου της Ένωσης.

125. Τέλος, επισημαίνω ότι, μολονότι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ είναι όντως ευρύ και καταλαμβάνει το σύνολο των εθνικών δικαστηρίων που «δύνανται» να υποβάλλουν αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ (βλ. σημεία 87 έως 89 των παρουσών προτάσεων), εντούτοις, επί της ουσίας, και σε επίπεδο αρμοδιοτήτων της Ένωσης, φρονώ ότι στο πλαίσιο της δικαστικής ανεξαρτησίας η εφαρμογή του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ περιορίζεται σε πολύ σοβαρές παραβάσεις οι οποίες θέτουν υπό διακινδύνευση την ίδια την ουσία της δικαστικής ανεξαρτησίας. Στις προηγούμενες προτάσεις μου διατυπώνω την άποψη ότι τέτοιες πολύ σοβαρές παραβάσεις συντρέχουν όταν οι επιπτώσεις τους εκτείνονται στο σύνολο μιας βαθμίδας του δικαστικού σώματος, καταλήγω δε στο ίδιο συμπέρασμα όσον αφορά το Πειθαρχικό Συμβούλιο, στο μέτρο που το όργανο αυτό αποτελεί το προβλεπόμενο από την πολωνική νομοθεσία αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο για την εξέταση των υποθέσεων που αφορούσαν δικαστές οι οποίοι θίγονταν από μέτρα μέσω των οποίων μειώθηκε το όριο ηλικίας συνταξιοδοτήσεως των

78 Βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, ιδίως σκέψεις 11 έως 13).

79 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 2006, IATA και ELFAA (C-344/04, EU:C:2006:10, σκέψεις 23 έως 26), της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, σκέψεις 68 έως 74), και της 5ης Απριλίου 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, σκέψεις 31 έως 36). Επισημαίνω ότι στην τελευταία υπόθεση δεν προβλήθηκε ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

80 Βλ. αποφάσεις της 17ης Φεβρουαρίου 2011, Weryński (C-283/09, EU:C:2011:85, σκέψεις 34 έως 42), της 11ης Ιουνίου 2015, Fahnenbrock κ.λπ. (C-226/13, C-245/13, C-247/13 και C-578/13, EU:C:2015:383, σκέψη 30), και της 16ης Ιουνίου 2016, Pebros Servizi (C-511/14, EU:C:2016:448, σκέψη 28).

81 Απόφαση της 13ης Μαρτίου 2007 (C-432/05, EU:C:2007:163, σκέψεις 62 και 64).

δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου[82], για τα οποία το Δικαστήριο έκρινε με την απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18) ότι παραβιάζουν τις εγγυήσεις της δικαστικής ανεξαρτησίας που κατοχυρώνει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ[83]. Η συμμόρφωση προς το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου απαιτεί επίσης την παροχή επαρκών διευκρινίσεων σχετικά με τον λόγο για τον οποίο η επίμαχη παραβίαση της δικαστικής ανεξαρτησίας θεωρείται δομικού χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, και όχι παραβίαση που μπορεί να εξεταστεί με γνώμονα το άρθρο 47 του Χάρτη, μόνον όμως αν το κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη.

126. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω παρατηρήσεων, φρονώ ότι θα πρέπει να γίνει η δεκτή η ένσταση περί απαραδέκτου των προδικαστικών ερωτημάτων στις υπό κρίση υποθέσεις.

VIII. Πρόταση

127. Προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει ως απαράδεκτες τις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως που υποβλήθηκαν, αφενός, από το Sąd Okręgowy w Łodzi (πρωτοδικείο Łódź, Πολωνία) στην υπόθεση C-558/18 και, αφετέρου, από το Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείο Βαρσοβίας, Πολωνία) στην υπόθεση C-563/18.

82 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα E. Tanchev στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πολωνίας (ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων) (C-192/18, EU:C:2019:529, σημεία 114 έως 116) και στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις A.K. κ.λπ. (ανεξαρτησία του πειθαρχικού συμβουλίου του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:551, σημεία 145 έως 152).

83 EU:C:2019:531. Βλ. υποσημείωση 5 των παρουσών προτάσεων.